Skrócone śródroczne sprawozdanie finansowe Powszechnej Kasy Oszczędności Banku Polskiego Spółki Akcyjnej za okres sześciu miesięcy zakończony dnia 30 czerwca 2009 roku

SPIS TREŚCI

RACHUNEK ZYSKÓW I STRAT **3**

SPRAWOZDANIE Z CAŁKOWITYCH DOCHODÓW **3**

SPRAWOZDANIE Z SYTUACJI FINANSOWEJ **4**

SPRAWOZDANIE ZE ZMIAN W KAPITALE WŁASNYM **5**

SPRAWOZDANIE Z PRZEPŁYWÓW PIENIĘŻNYCH **6**

INFORMACJA UZUPEŁNIAJĄCA DO SKRÓCONEGO ŚRÓDROCZNEGO SPRAWOZDANIA FINANSOWEGO 7

1. Informacje ogólne 7
2. Opis ważniejszych zasad rachunkowości oraz szacunków i ocen 11
3. Przychody i koszty z tytułu odsetek 16
4. Przychody i koszty z tytułu prowizji i opłat 16
5. Wynik na instrumentach finansowych wycenianych do wartości godziwej 17
6. Wynik z pozycji wymiany 17
7. Pozostałe przychody i koszty operacyjne 17
8. Wynik z tytułu odpisów aktualizujących z tytułu utrat wartości 19
9. Ogólne koszty admistracyjne 20
10. Podatek dochodowy 20
11. Wypłacone dywidendy (łącznie lub w przeliczeniu na jedną akcję) z podziałem na akcje zwykłe i pozostałe akcje 20
12. Należności od banków 21
13. Aktywa finansowe przeznaczone do obrotu 21
14. Instrumenty pochodne 21
15. Instrumenty pochodne zabezpieczające 21
16. Instrumenty finansowe wyceniane do wartości godziwej przez rachunek zysków i strat 23
17. Kredyty i pożyczki udzielone klientom 23
18. Inwestycyjne papiery wartościowe dostępne do sprzedaży 24
19. Inwestycje w jednostki zależne, współzależne i stowarzyszone 25
20. Wartości niematerialne i rzeczowe aktywa trwałe 26
21. Zobowiązania wobec klientów 27
22. Pozostałe zobowiązania 27
23. Rezerwy 27
24. Zobowiązania warunkowe 28
25. Sprawy sporne 29
26. Informacje uzupełniające do rachunku przepływów pieniężnych 30
27. Transakcje ze Skarbem Państwa i jednostkami powiązanymi 30
28. Transakcje z podmiotami powiązanymi kapitałowo 33
29. Świadczenia dla kluczowego personelu kierowniczego PKO BP SA 35
30. Objaśnienie różnic między wcześniej publikowanymi sprawozdaniami a niniejszym sprawozdaniem finansowym 37
31. Cele i zasady zarządzania ryzykiem związanym z instrumentami finansowymi 37
32. Zdarzenia następujące po dniu bilansowym 50

RACHUNEK ZYSKÓW I STRAT

za okresy 6 miesięcy zakończone odpowiednio 30 czerwca 2009 roku i 30 czerwca 2008 roku

	Noty	01.01-30.06.2009	01.01-30.06.2008
Działalność kontynuowana:			
Przychody z tytułu odsetek	3	4 104 796	3 996 826
Koszty z tytułu odsetek	3	(1 907 403)	(1 153 345)
Wynik z tytułu odsetek		**2 197 393**	**2 843 481**
Przychody z tytułu prowizji i opłat	4	1 398 516	1 376 587
Koszty z tytułu prowizji i opłat	4	(336 341)	(333 221)
Wynik z tytułu prowizji i opłat		**1 062 175**	**1 043 366**
Przychody z tytułu dywidend		101 214	112 801
Wynik na instrumentach finansowych wycenianych do wartości godziwej	5	63 571	(50 248)
Wynik na inwestycyjnych papierach wartościowych		(2 391)	(1 603)
Wynik z pozycji wymiany	6	631 716	355 626
Pozostałe przychody operacyjne	7	109 154	74 906
Pozostałe koszty operacyjne	7	(37 500)	(38 511)
Pozostałe przychody i koszty operacyjne netto		**71 654**	**36 395**
Wynik z tytułu odpisów aktualizujących z tytułu utraty wartości	8	(584 346)	(184 574)
Ogólne koszty administracyjne	9	(1 918 996)	(1 872 251)
Wynik z działalności operacyjnej		**1 621 990**	**2 282 993**
Zysk brutto		**1 621 990**	**2 282 993**
Podatek dochodowy	10	(333 099)	(458 248)
Zysk netto		**1 288 891**	**1 824 745**
Zysk na jedną akcję			
– podstawowy z zysku za okres (PLN)		1,29	1,82
– rozwodniony z zysku za okres (PLN)		1,29	1,82
Średnia ważona liczba akcji zwykłych w okresie		1 000 000 000	1 000 000 000
Średnia ważona rozwodniona liczba akcji zwykłych w okresie		1 000 000 000	1 000 000 000

Działalność zaniechana :

PKO BP SA nie prowadziła w I półroczu 2009 i 2008 działalności zaniechanej.

SPRAWOZDANIE Z CAŁKOWITYCH DOCHODÓW

za okresy 6 miesięcy zakończone odpowiednio 30 czerwca 2009 roku i 30 czerwca 2008 roku

	01.01-30.06.2009	01.01-30.06.2008
Wynik finansowy	**1 288 891**	**1 824 745**
Pozostałe dochody podlegające opodatkowaniu	**193 542**	**(38 479)**
Aktywa finansowe dostępne do sprzedaży netto	12 343	(38 479)
Zabezpieczenie przepływów pieniężnych netto	181 199	-
Dochody całkowite netto, razem	**1 482 433**	**1 786 266**

SPRAWOZDANIE Z SYTUACJI FINANSOWEJ

na dzień 30 czerwca 2009 roku i na dzień 31 grudnia 2008 roku

	Noty	30.06.2009	31.12.2008
AKTYWA			
Kasa, środki w Banku Centralnym		2 759 166	5 758 248
Należności od banków	12	4 866 519	3 906 973
Aktywa finansowe przeznaczone do obrotu	13	1 742 988	1 496 147
Pochodne instrumenty finansowe	14	3 079 970	3 599 545
Instrumenty finansowe wyceniane do wartości godziwej przez rachunek zysków i strat	16	9 865 290	4 546 497
Kredyty i pożyczki udzielone klientom	17	105 031 378	98 102 019
Inwestycyjne papiery wartościowe dostępne do sprzedaży	18	6 178 536	8 756 511
Inwestycje w jednostki zależne, współzależne, stowarzyszone	19	1 262 317	823 518
Aktywa trwałe przeznaczone do sprzedaży		15 366	-
Wartości niematerialne	20	1 228 143	1 155 042
Rzeczowe aktywa trwałe	20	2 358 313	2 462 967
w tym nieruchomości inwestycyjne		545	24 170
Aktywo z tytułu odroczonego podatku dochodowego		127 918	166 803
Inne aktywa		525 490	470 557
SUMA AKTYWÓW		**139 041 394**	**131 244 827**
ZOBOWIĄZANIA I KAPITAŁ WŁASNY			
Zobowiązania			
Zobowiązania wobec Banku Centralnego		455 417	2 816
Zobowiązania wobec innych banków		4 502 993	5 699 452
Pochodne instrumenty finansowe	14	2 275 403	6 150 337
Zobowiązania wobec klientów	21	113 016 909	101 856 930
Zobowiązania podporządkowane		1 612 053	1 618 755
Pozostałe zobowiązania	22	2 535 270	1 355 396
Zobowiązania z tytułu bieżącego podatku dochodowego		124 391	470 416
Rezerwy	23	507 153	561 353
SUMA ZOBOWIĄZAŃ		**125 029 589**	**117 715 455**
Kapitał własny			
Kapitał zakładowy		1 000 000	1 000 000
Pozostałe kapitały		11 722 914	9 648 112
Wynik roku bieżącego		1 288 891	2 881 260
KAPITAŁ WŁASNY OGÓŁEM		**14 011 805**	**13 529 372**
SUMA ZOBOWIĄZAŃ I KAPITAŁU WŁASNEGO		**139 041 394**	**131 244 827**
Współczynnik wypłacalności	31	10,68	11,24
Wartość księgowa (w tys.PLN)		14 011 805	13 529 372
Liczba akcji	1	1 000 000 000	1 000 000 000
Wartość księgowa na jedną akcję (w PLN)		14,01	13,53
Rozwodniona liczba akcji		1 000 000 000	1 000 000 000
Rozwodniona wartość księgowa na jedną akcję (w PLN)		14,01	13,53

(w tysiącach złotych)

SPRAWOZDANIE ZE ZMIAN W KAPITALE WŁASNYM

za okresy 6 miesięcy zakończone odpowiednio dnia 30 czerwca 2009 roku i dnia 30 czerwca 2008 roku

Za okres 6 miesięcy zakończony dnia 30 czerwca 2009 roku	Kapitał zakładowy	Pozostałe kapitały						Wynik okresu bieżącego	Kapitał własny ogółem
		Kapitał zapasowy	Fundusz ogólnego ryzyka bankowego	Pozostałe kapitały rezerwowe	Niepodzielony wynik finansowy	Aktywa finansowe dostępne do sprzedaży	Zabezpieczenie przepływów pieniężnych	Razem pozostałe kapitały	
1 stycznia 2009 roku	**1 000 000**	**7 216 986**	**1 070 000**	**1 395 000**	**-**	**(33 874)**	**-**	**9 648 112**	**2 881 260**	**13 529 372**
Przeniesienie wyniku z lat ubiegłych	-	-	-	-	2 881 260	-	-	2 881 260	(2 881 260)	**-**
Dochody całkowite, razem	**-**	**-**	**-**	**-**	**-**	**12 343**	**181 199**	**193 542**	**1 288 891**	**1 482 433**
Transfer zysku z przeznaczeniem na kapitał	-	-	-	1 881 260	(1 881 260)	-	-	**-**	-	**-**
Wypłata dywidendy	-	-	-	-	(1 000 000)	-	-	(1 000 000)	-	(1 000 000)
30 czerwca 2009 roku	**1 000 000**	**7 216 986**	**1 070 000**	**3 276 260**	**-**	**(21 531)**	**181 199**	**11 722 914**	**1 288 891**	**14 011 805**

Za okres 6 miesięcy zakończony dnia 30 czerwca 2008 roku	Kapitał zakładowy	Pozostałe kapitały						Wynik okresu bieżącego	Kapitał własny ogółem
		Kapitał zapasowy	Fundusz ogólnego ryzyka bankowego	Pozostałe kapitały rezerwowe	Niepodzielony wynik finansowy	Aktywa finansowe dostępne do sprzedaży	Zabezpieczenie przepływów pieniężnych	Razem pozostałe kapitały	
1 stycznia 2008 roku	**1 000 000**	**5 591 995**	**1 070 000**	**1 390 000**	**-**	**(42 445)**	**-**	**8 009 550**	**2 719 991**	**11 729 541**
Przeniesienie wyniku z lat ubiegłych	-	-	-	-	2 719 991	-	-	2 719 991	(2 719 991)	**-**
Dochody całkowite, razem	**-**	**-**	**-**	**-**		**(38 479)**	**-**	**(38 479)**	**1 824 745**	**1 786 266**
Transfer zysku z przeznaczeniem na kapitał	-	1 624 991	-	5 000	(1 629 991)	-	-	**-**	-	**-**
Wypłata dywidendy	-	-	-	-	(1 090 000)	-	-	(1 090 000)	-	(1 090 000)
30 czerwca 2008 roku	**1 000 000**	**7 216 986**	**1 070 000**	**1 395 000**	**-**	**(80 924)**	**-**	**9 601 062**	**1 824 745**	**12 425 807**

SPRAWOZDANIE Z PRZEPŁYWÓW PIENIĘŻNYCH

za okresy 6 miesięcy zakończone odpowiednio dnia 30 czerwca 2009 roku oraz dnia 30 czerwca 2008 roku

	Nota	01.01-30.06.2009	01.01-30.06.2008
Przepływy środków pieniężnych z działalności operacyjnej			
Zysk netto		1 288 891	1 824 745
Korekty razem:		(5 405 107)	946 797
Amortyzacja		196 732	175 422
(Zysk) strata z działalności inwestycyjnej		61	(2 461)
Odsetki i dywidendy		(336 606)	(167 864)
Zmiana stanu należności od banków		537 163	143 492
Zmiana stanu aktywów finansowych przeznaczonych do obrotu oraz instrumentów finansowych wycenianych w wartości godziwej		(5 565 634)	3 254 469
Zmiana stanu pochodnych instrumentów finansowych (aktywo)		519 575	(624 250)
Zmiana stanu pożyczek i kredytów udzielonych klientom		(7 257 762)	(9 124 791)
Zmiana stanu aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego oraz zmiana stanu należności z tytułu bieżącego podatku dochodowego		38 885	190 825
Zmiana stanu pozostałych aktywów		(70 299)	(214 321)
Zmiana stanu zobowiązań wobec banków		(743 858)	(119 649)
Zmiana stanu pochodnych instrumentów finansowych (zobowiązanie)		(3 874 934)	634 936
Zmiana stanu zobowiązań wobec klientów		10 938 365	6 038 439
Zmiana stanu rezerw i odpisów		230 869	197 605
Zmiana stanu pozostałych zobowiązań		260 409	455 419
Zapłacony podatek dochodowy		(685 638)	(200 011)
Bieżące obciążenie podatkowe		339 613	446 104
Inne korekty		67 952	(136 567)
Środki pieniężne netto z działalności operacyjnej		**(4 116 216)**	**2 771 542**
Przepływy środków pieniężnych z działalności inwestycyjnej			
Wpływy z działalności inwestycyjnej		**8 502 998**	**3 273 197**
Zbycie inwestycyjnych papierów wartościowych		8 410 538	3 267 193
Zbycie wartości niematerialnych oraz rzeczowych aktywów trwałych		2 048	4 569
Inne wpływy inwestycyjne		90 412	1 435
Wydatki z działalności inwestycyjnej		**(6 021 468)**	**(3 574 800)**
Nabycie jednostki zależnej, po potrąceniu nabytych środków pieniężnych		(474 190)	-
Nabycie inwestycyjnych papierów wartościowych		(5 345 532)	(3 271 701)
Nabycie wartości niematerialnych oraz rzeczowych aktywów trwałych		(201 746)	(303 099)
Środki pieniężne netto z działalności inwestycyjnej		**2 481 530**	**(301 603)**
Przepływy środków pieniężnych z działalności finansowej			
Wykup wyemitowanych dłużnych papierów wartościowych		(62 895)	-
Zaciągnięcie zobowiązań długoterminowych		221 614	-
Spłata zobowiązań długoterminowych		(24 342)	(61 800)
Środki pieniężne netto z działalności finansowej		**134 377**	**(61 800)**
Przepływy pieniężne netto		**(1 500 309)**	**2 408 139**
Środki pieniężne na początek okresu		8 055 811	9 001 426
Środki pieniężne i ich ekwiwalenty na koniec okresu	**26**	**6 555 502**	**11 409 565**
w tym o ograniczonej możliwości dysponowania		5 464	6 495

INFORMACJA UZUPEŁNIAJĄCA DO SKRÓCONEGO ŚRÓDROCZNEGO SPRAWOZDANIA FINANSOWEGO

1. Informacje ogólne

Skrócone sprawozdanie finansowe Powszechnej Kasy Oszczędności Banku Polskiego Spółki Akcyjnej („PKO BP SA", „Bank") obejmuje okres 6 miesięcy zakończony dnia 30 czerwca 2009 roku oraz zawiera dane porównawcze za okres 6 miesięcy zakończony dnia 30 czerwca 2008 roku (w zakresie rachunku zysków i strat, sprawozdania z całkowitych dochodów, sprawozdania ze zmian w kapitale własnym oraz sprawozdania z przepływów pieniężnych) oraz dane porównawcze na dzień 31 grudnia 2008 roku (w zakresie sprawozdania z sytuacji finansowej). Wszystkie dane finansowe prezentowane są w tysiącach złotych, chyba że wskazano inaczej.

Bank został utworzony w 1919 roku jako Pocztowa Kasa Oszczędnościowa. Od 1950 roku Bank rozpoczął działalność jako Powszechna Kasa Oszczędności bank państwowy. Rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 18 stycznia 2000 roku (Dz. U. Nr 5, poz. 55 ze zm.) przekształcono Powszechną Kasę Oszczędności bank państwowy w jednoosobową spółkę akcyjną Skarbu Państwa pod nazwą Powszechna Kasa Oszczędności Bank Polski Spółka Akcyjna z siedzibą w Warszawie, przy ul. Puławskiej 15, 02-515 Warszawa, w Polsce.

W dniu 12 kwietnia 2000 roku nastąpiło zarejestrowanie Powszechnej Kasy Oszczędności Banku Polskiego Spółki Akcyjnej. Spółka została wpisana do Rejestru Handlowego prowadzonego przez Sąd Rejonowy dla Miasta Stołecznego Warszawy, Sąd Gospodarczy XVI Wydział Rejestrowy. Obecnie właściwym Sądem Rejestrowym jest Sąd Rejonowy dla Miasta Stołecznego Warszawy, XIII Wydział Gospodarczy Krajowego Rejestru Sądowego. Bank został zarejestrowany pod numerem KRS 0000026438 oraz nadano mu numer statystyczny REGON 016298263. Kapitał zakładowy (wpłacony) wynosi 1 000 000 tysięcy złotych.

Akcjonariat Banku jest następujący:

Nazwa podmiotu	Ilość akcji	Ilość głosów %	Wartość nominalna 1 akcji	Udział w kapitale podstawowym %
Na dzień 30 czerwca 2009 roku				
Skarb Państwa	512 433 619	51,24	1 zł	51,24
Pozostali	487 566 381	48,76	1 zł	48,76
Razem	**1 000 000 000**	**100,00**	**---**	**100,00**
Na dzień 31 grudnia 2008 roku				
Skarb Państwa	512 435 409	51,24	1 zł	51,24
Pozostali	487 564 591	48,76	1 zł	48,76
Razem	**1 000 000 000**	**100,00**	**---**	**100,00**

Bank jest notowany na Giełdzie Papierów Wartościowych w Warszawie. Zgodnie z Cedułą Giełdową Bank zaklasyfikowany jest do makrosektora „Finanse", sektor „Banki".

Działalność Banku

PKO BP SA jest uniwersalnym bankiem depozytowo-kredytowym obsługującym osoby fizyczne, prawne oraz inne podmioty będące osobami krajowymi i zagranicznymi. PKO BP SA może posiadać wartości dewizowe i dokonywać obrotu tymi wartościami, jak również wykonywać operacje walutowe i dewizowe oraz otwierać i posiadać rachunki bankowe w bankach za granicą, a także lokować środki dewizowe na tych rachunkach.

Skład Grupy Kapitałowej PKO BP SA

W skład Grupy Kapitałowej PKO BP SA wchodzą następujące podmioty:

Lp.	Nazwa jednostki	Siedziba	Zakres działalności	Udział w kapitale (%)	
				30.06.2009	31.12.2008
Grupa Kapitałowa PKO BP SA					
			Podmiot dominujący		
1	**Powszechna Kasa Oszczędności Bank Polski Spółka Akcyjna**				
			Podmioty zależne bezpośrednio		
2	Bankowe Towarzystwo Kapitałowe SA	Warszawa	Działalność usługowa, w tym wspomagające usługi finansowe	100	100
3	Bankowy Fundusz Leasingowy SA	Łódź	Działalność leasingowa	100	100
4	Centrum Elektronicznych Usług Płatniczych "eService" SA	Warszawa	Usługi w zakresie obsługi i rozliczeń transakcji kartowych	100	100
5	Centrum Finansowe Puławska Sp. z o.o.	Warszawa	Zarządzanie i eksploatacja Centrum Finansowego Puławska	100	100
6	Inteligo Financial Services SA	Warszawa	Usługi w zakresie technicznej obsługi bankowości internetowej	100	100
7	PKO Finance AB	Sztokholm Szwecja	Usługi finansowe	100	100
8	PKO Inwestycje Sp. z o.o.	Warszawa	Działalność deweloperska	100	100
9	Powszechne Towarzystwo Emerytalne BANKOWY SA	Warszawa	Zarządzanie funduszem emerytalnym	100	100
10	KREDOBANK SA	Lwów, Ukraina	Usługi finansowe	99,4948	98,5619
11	PKO Towarzystwo Funduszy Inwestycyjnych SA	Warszawa	Zarządzanie funduszami inwestycyjnymi	75	75
12	Fort Mokotów Inwestycje Sp. z o.o.	Warszawa	Działalność deweloperska	99,9885	-
			Podmioty zależne pośrednio		
	Podmioty zależne od PKO Inwestycje Sp. z o.o.				
13	PKO Inwestycje – Międzyzdroje Sp. z o.o.	Międzyzdroje	Działalność deweloperska	100	100
14	POMERANKA Sp. z o.o. [1]	Warszawa	Działalność deweloperska	99,9975	100
15	Wilanów Investments Sp. z o.o. [1]	Warszawa	Działalność deweloperska	99,975	100
16	WISŁOK Inwestycje Sp. z o. o.	Rzeszów	Działalność deweloperska	80	80
17	Baltic Dom 2 Sp. z o. o.	Warszawa	Działalność deweloperska	56	56
18	UKRPOLINWESTYCJE Sp. z o.o.	Kijów, Ukraina	Działalność deweloperska	55	55
19	Fort Mokotów Sp. z o.o.	Warszawa	Działalność deweloperska	51	51
	Podmioty zależne od Bankowego Funduszu Leasingowego SA				
20	Bankowy Leasing Sp. z o.o. [1]	Łódź	Działalność leasingowa	99,9969	100
21	BFL Nieruchomości Sp. z o.o. [1]	Łódź	Działalność leasingowa	99,9545	100
	Podmiot zależny od Inteligo Financial Services SA				
22	Finanse - Agent Transferowy Sp. z o.o. [2]	Warszawa	Pośrednictwo finansowe	80,3287	80,33
	Podmiot zależny od Bankowego Towarzystwa Kapitałowego SA				
23	Bankowy Faktoring SA [1]	Warszawa	Działalność faktoringowa	99,9667	-

1) PKO BP SA posiada bezpośrednio 1 udział / 1 akcję w przedmiotowej Spółce.
2) Pozostałe udziały spółki Finanse – Agent Transferowy Sp. z o.o. posiada Powszechne Towarzystwo Emerytalne BANKOWY SA (19,6702%) oraz PKO BP SA (0,0011%).

Dodatkowo Bank posiada następujące podmioty współzależne i stowarzyszone:

Podmioty współzależne

Lp.	Nazwa jednostki	Siedziba	Zakres działalności	Udział w kapitale (%)	
				30.06.2009	31.12.2008
Podmioty współzależne bezpośrednio					
1	CENTRUM HAFFNERA Sp. z o.o.	Sopot	Działalność deweloperska	49,43	49,43
2	Centrum Obsługi Biznesu Sp. z o.o.	Poznań	Budowa i eksploatacja hotelu	41,44	41,44
Podmioty współzależne pośrednio					
Podmioty zależne od CENTRUM HAFFNERA Sp. z o.o. (współzależne pośrednio od PKO BP SA)					
3	Centrum Majkowskiego Sp. z o.o.	Sopot	Działalność deweloperska	100	100
4	Kamienica Morska Sp. z o.o.	Sopot	Działalność deweloperska	100	100
5	Sopot Zdrój Sp. z o.o.	Sopot	Działalność deweloperska	100	100
6	Promenada Sopocka Sp. z o.o.	Sopot	Działalność deweloperska	100	100

Podmioty stowarzyszone

Lp.	Nazwa jednostki	Siedziba	Zakres działalności	Udział w kapitale (%)	
				30.06.2009	31.12.2008
Podmioty stowarzyszone bezpośrednio					
1	Bank Pocztowy SA	Bydgoszcz	Usługi finansowe	25,0001	25,0001
2	Kolej Gondolowa Jaworzyna Krynicka SA	Krynica Górska	Budowa i eksploatacja kolejki gondolowej	37,53	37,53
3	Ekogips SA – w upadłości	Warszawa	Produkcja elementów budowlanych	60,26	60,26
4	Poznański Fundusz Poręczeń Kredytowych Sp. z o.o.	Poznań	Poręczenia prawa cywilnego i wekslowego	33,33	33,33
5	Agencja Inwestycyjna CORP SA	Warszawa	Zarządzanie nieruchomościami biurowymi	22,31	22,31

Informacje na temat zmian udziału w kapitale podmiotów zależnych zostały zamieszczone w Nocie 19 „Inwestycje w jednostki zależne, współzależne i stowarzyszone".

Wewnętrzne jednostki organizacyjne wchodzące w skład Banku

Skrócone śródroczne sprawozdanie finansowe Banku, obejmujące dane finansowe za okres 6 miesięcy zakończony dnia 30 czerwca 2009 roku wraz z porównawczymi danymi finansowymi zostało sporządzone na podstawie danych finansowych wszystkich wchodzących w skład Banku jednostek organizacyjnych, za pośrednictwem których Bank prowadzi swoją działalność. Na dzień 30 czerwca 2009 roku należą do nich: Centrala Banku w Warszawie, Dom Maklerski PKO BP SA, CBE Centrum Bankowości Elektronicznej, Centrum Kart Kredytowych i Operacji Kartowych, 9 jednostek specjalistycznych, 12 regionalnych oddziałów detalicznych, 13 regionalnych oddziałów korporacyjnych, 55 centrów korporacyjnych oraz 2223 agencji. Wymienione jednostki, poza Domem Maklerskim PKO BP SA, nie sporządzają samodzielnie sprawozdań finansowych.

Wskazanie, czy Bank jest jednostką dominującą lub znaczącym inwestorem oraz czy sporządza skonsolidowane sprawozdanie finansowe

PKO BP SA jest jednostką dominującą Grupy Kapitałowej Powszechnej Kasy Oszczędności Banku Polskiego SA oraz znaczącym inwestorem dla jednostek podporządkowanych i powiązanych z nimi, będących w posiadaniu Banku. W związku z tym PKO BP SA sporządza skonsolidowane sprawozdanie finansowe Grupy Kapitałowej, które obejmuje dane finansowe tych jednostek.

Informacje dotyczące składu osobowego Zarządu Banku oraz Rady Nadzorczej Banku

Skład Zarządu Banku na dzień 30 czerwca 2009 roku:

- Jerzy Pruski — Prezes Zarządu
- Bartosz Drabikowski — Wiceprezes Zarządu
- Krzysztof Dresler — Wiceprezes Zarządu
- Tomasz Mironczuk — Wiceprezes Zarządu
- Jarosław Myjak — Wiceprezes Zarządu
- Wojciech Papierak — Wiceprezes Zarządu
- Mariusz Zarzycki — Wiceprezes Zarządu

W trakcie 6 miesięcy zakończonych dnia 30 czerwca 2009 roku skład Zarządu Banku nie uległ zmianie.

Skład Rady Nadzorczej Banku na dzień 30 czerwca 2009 roku:

- Marzena Piszczek — Przewodnicząca Rady Nadzorczej
- Błażej Lepczyński — Wiceprzewodniczący Rady Nadzorczej
- Cezary Banasiński — Członek Rady Nadzorczej
- Jan Bossak — Członek Rady Nadzorczej
- Jacek Gdański — Członek Rady Nadzorczej
- Jerzy Stachowicz — Członek Rady Nadzorczej
- Ryszard Wierzba — Członek Rady Nadzorczej

W trakcje 6 miesięcy zakończonych dnia 30 czerwca 2009 roku miały miejsce następujące zmiany w składzie Rady Nadzorczej Banku:

- w dniu 20 kwietnia 2009 roku Eligiusz Jerzy Krześniak (Wiceprzewodniczący Rady Nadzorczej PKO BP SA) złożył rezygnację z pełnienia funkcji członka Rady Nadzorczej PKO BP SA z dniem 19 kwietnia 2009 roku;
- w dniu 20 kwietnia Nadzwyczajne Walne Zgromadzenie PKO BP SA podjęło uchwałę odwołującą ze składu Rady Nadzorczej Banku następujące osoby:
  - Jerzego Osiatyńskiego
  - Urszulę Pałaszek
  - Romana Sobieckiego.

  Zgodnie z podjętą uchwałą wyżej wymienione osoby zostały odwołane z dniem 20 kwietnia 2009 roku;
- w dniu 20 kwietnia Nadzwyczajne Walne Zgromadzenie PKO BP SA powołało w skład Rady Nadzorczej Banku następujące osoby:
  - Cezarego Banasińskiego
  - Jacka Gdańskiego
  - Błażeja Lepczyńskiego
  - Jerzego Stachowicza.

  Zgodnie z podjętą uchwałą wyżej wymienione osoby zostały powołane z dniem 20 kwietnia 2009 roku do końca obecnej kadencji.

Zatwierdzenie sprawozdania finansowego

Niniejsze skrócone sprawozdanie finansowe, podlegające przeglądowi przez Komitet Audytu Rady Nadzorczej Banku w dniu 25 sierpnia 2009 roku, zostało zaakceptowane do publikacji przez Zarząd Banku w dniu 21 sierpnia 2009 roku.

Niniejsze skrócone sprawozdanie finansowe publikowane jest łącznie ze skróconym skonsolidowanym sprawozdaniem finansowym Grupy Kapitałowej PKO BP SA za okres 6 miesięcy kończący się dnia 30 czerwca 2009 roku.

2. Opis ważniejszych zasad rachunkowości oraz szacunków i ocen

2.1. Opis ważniejszych zasad rachunkowości

Niniejsze skrócone śródroczne sprawozdanie finansowe PKO BP SA zostało sporządzone zgodnie z wymogami Międzynarodowego Standardu Rachunkowości Nr 34 „Śródroczna sprawozdawczość finansowa", zatwierdzonego przez Unię Europejską.

Zasady rachunkowości oraz metody obliczeniowe zastosowane do sporządzenia niniejszego skróconego sprawozdania finansowego są spójne z tymi, które zastosowano przy sporządzeniu rocznego sprawozdania finansowego Banku za rok zakończony 31 grudnia 2008 roku z wyjątkiem kwestii opisanych poniżej:

1) zmiany wynikające ze znowelizowanego MSR 1 „Prezentacja sprawozdań finansowych" dotyczące głównie wprowadzania sprawozdania z całkowitych dochodów oraz zmiany nazewnictwa bilansu. Bank dokonał wcześniejszej implementacji zmian do standardu, które formalnie mają zastosowanie dla rocznych sprawozdań finansowych rozpoczynających się dnia 1 stycznia 2009 roku. W niniejszym sprawozdaniu dokonano dostosowania danych porównawczych do porównywalności,

2) począwszy od II kwartału 2009 roku Bank stosuje rachunkowość zabezpieczeń w zakresie zabezpieczenia przepływów pieniężnych portfela kredytowego i depozytowego. Szczegółowy opis zastosowanych zasad rachunkowości zamieszczono w punkcie 2.1.1.

2.1.1. Rachunkowość zabezpieczeń

W II kwartale 2009 roku Bank rozpoczął stosowanie rachunkowości zabezpieczeń w zakresie:

1. zabezpieczenie zmienności przepływów pieniężnych kredytów hipotecznych w CHF oraz lokat negocjowanych w PLN, wynikającej z ryzyka zmian stóp procentowych oraz ryzyka kursowego, z wykorzystaniem transakcji CIRS,
2. zabezpieczenie zmienności przepływów pieniężnych kredytów PLN o zmiennym oprocentowaniu, wynikającej z ryzyka zmian stóp procentowych, z wykorzystaniem transakcji IRS.

Bank obejmował rachunkowością zabezpieczeń transakcje CIRS sukcesywnie począwszy od 1 kwietnia br., w dacie resetu instrumentów basis swap, tj. w dacie ponownego ustalenia nominału nogi PLN po bieżącym kursie, a stanowiącej jednocześnie datę początku nowego okresu odsetkowego CIRS (w tym dniu następuje również płatność odsetek oraz różnic kursowych z tytułu rewaluacji nominału).

Ujawnienia dotyczące rodzaju stosowanych powiązań zabezpieczających oraz danych finansowych zostały zaprezentowane w Nocie 15 „Instrumenty pochodne zabezpieczające".

2.1.1.1. Kryteria rachunkowości zabezpieczeń

Rachunkowość zabezpieczeń stosowana jest przez Bank, gdy spełnione są wszystkie poniższe warunki, określone w MSR 39:

- w momencie ustanowienia zabezpieczenia formalnie wyznaczono i udokumentowano powiązanie zabezpieczające, jak również cel zarządzania ryzykiem przez jednostkę oraz strategię ustanowienia zabezpieczenia. Dokumentacja zawiera identyfikację instrumentu zabezpieczającego, zabezpieczanej pozycji lub transakcji, charakter zabezpieczanego ryzyka, a także sposób, w jaki jednostka będzie oceniała efektywność instrumentu zabezpieczającego w kompensowaniu zagrożenia zmianami wartości godziwej pozycji zabezpieczanej lub przepływów pieniężnych związanych z zabezpieczanym ryzykiem,

- oczekuje się, że zabezpieczenie będzie wysoce efektywne w kompensowaniu zmian wartości godziwej lub przepływów pieniężnych wynikających z zabezpieczanego ryzyka, zgodnie z udokumentowaną pierwotnie strategią zarządzania ryzykiem, dotyczącą tego konkretnego powiązania zabezpieczającego,
- w przypadku zabezpieczeń przepływów pieniężnych, planowana transakcja będąca przedmiotem zabezpieczenia, musi być wysoce prawdopodobna oraz musi podlegać zagrożeniu zmianami przepływów pieniężnych, które w rezultacie mogą wpływać na rachunek zysków i strat,
- efektywność zabezpieczenia można wiarygodnie ocenić, tj. wartość godziwa lub przepływy pieniężne związane z pozycją zabezpieczaną wynikające z zabezpieczanego ryzyka oraz wartość godziwa instrumentu zabezpieczającego, mogą być wiarygodnie wycenione,
- zabezpieczenie jest na bieżąco oceniane i stwierdza się jego wysoką efektywność we wszystkich okresach sprawozdawczych, na które zabezpieczenie zostało ustanowione.

2.1.1.2. Zaprzestanie stosowania zasad rachunkowości zabezpieczeń

Bank zaprzestaje stosowania zasad rachunkowości zabezpieczeń, gdy:

- instrument zabezpieczający wygasa, zostaje sprzedany, rozwiązany lub wykonany (zastąpienia jednego instrumentu zabezpieczającego drugim lub przedłużenia terminu ważności danego instrumentu zabezpieczającego nie uważa się za wygaśnięcie lub rozwiązanie, jeśli takie zastąpienie lub przedłużenie terminu stanowi część udokumentowanej strategii zabezpieczania przyjętej przez jednostkę). W takim przypadku skumulowane zyski lub straty związane z instrumentem zabezpieczającym odnoszone bezpośrednio na kapitał własny przez okres, w którym zabezpieczenie było efektywne, ujmuje się dalej w odrębnej pozycji w kapitale własnym, aż do momentu zajścia planowanej transakcji,
- zabezpieczenie przestaje spełniać kryteria rachunkowości zabezpieczeń. W takim przypadku skumulowane zyski lub straty związane z instrumentem zabezpieczającym odnoszone bezpośrednio na kapitał własny przez okres, w którym zabezpieczenie było efektywne, ujmuje się dalej w odrębnej pozycji w kapitale własnym, aż do momentu zajścia planowanej transakcji,
- zaprzestano oczekiwać realizacji planowanej transakcji, wobec tego wszystkie skumulowane zyski lub straty związane z instrumentem zabezpieczającym odnoszone bezpośrednio na kapitał własny przez okres, w którym zabezpieczenie było efektywne, ujmuje się w rachunku zysków i strat. Realizacja planowanej transakcji, która przestaje być wysoce prawdopodobna, może być ciągle oczekiwana,
- Bank unieważnia powiązanie zabezpieczające.

2.1.1.3. Zabezpieczenie wartości godziwej

Bank na dzień 30 czerwca 2009 roku nie stosował rachunkowości zabezpieczeń wartości godziwej.

2.1.1.4. Zabezpieczenie przepływów pieniężnych

Zabezpieczenie przepływów pieniężnych jest to zabezpieczenie przed zagrożeniem zmiennością przepływów pieniężnych, które przypisać można konkretnemu rodzajowi ryzyka związanemu z ujętym składnikiem aktywów lub zobowiązaniem (takim jak całość lub część przyszłych płatności odsetkowych od zadłużenia o zmiennym oprocentowaniu) lub z wysoce prawdopodobną planowaną transakcją, i które mogłyby wpływać na rachunek zysków i strat.

Zmiany wartości godziwej pochodnego instrumentu zabezpieczającego wyznaczonego jako zabezpieczenie przepływów pieniężnych ujmowane są bezpośrednio w kapitale własnym w części stanowiącej efektywną część zabezpieczenia. Część nieefektywną zabezpieczenia ujmuje się w rachunku zysków i strat w pozycji „Wynik na instrumentach finansowych wycenianych do wartości godziwej".

Kwoty odniesione bezpośrednio na kapitał własny przenoszone są do rachunku zysków i strat w tym samym okresie lub okresach, w których zabezpieczana planowana transakcja wywiera wpływ na rachunek zysków i strat.

Testy efektywności obejmuja wycenę transakcji zabezpieczających, po pomniejszeniu o wartość odsetek naliczonych oraz różnice kursowe od nominału transakcji zabezpieczających. Wykazywane są one w rachunku zysków i strat, odpowiednio w pozycjach „Wynik z tytułu odsetek" oraz „Wynik z pozycji wymiany".

2.1.2. Standardy i interpretacje wydane w 2009 roku po dacie sprawozdania finansowego za 2008 rok

W 2009 roku, po dacie opublikowania rocznego sprawozdania finansowego, tj. po dniu 9 kwietnia 2009 roku, Rada Międzynarodowych Standardów Rachunkowości lub Komitet ds. Interpretacji Międzynarodowej Sprawozdawczości Finansowej wydały 10 poprawek do standardów oraz 2 do interpretacji. Mają one zastosowanie do sprawozdań finansowych za rok obrotowy rozpoczynający się po 1 lipca 2009 roku i 1 stycznia 2010 roku. Żaden z ww. standardów i interpretacji nie został zastosowany przez Bank do sporządzenia niniejszego sprawozdania finansowego.

2.2. Ważniejsze szacunki i oceny

Bank podczas sporządzania sprawozdania finansowego dokonuje pewnych szacunków i przyjmuje założenia, które bezpośrednio mają wpływ zarówno na sprawozdanie finansowe, jak i na ujętą w nim informację uzupełniającą.

Szacunki i założenia, które Bank przyjmuje do wykazywania wartości aktywów i zobowiązań oraz przychodów i kosztów dokonywane są przy wykorzystaniu danych historycznych oraz innych czynników, które są dostępne oraz uznawane za właściwe w danych okolicznościach. Założenia, co do przyszłości oraz dostępne dane służą do szacowania wartości bilansowych aktywów oraz zobowiązań, których nie można jednoznacznie określić przy wykorzystaniu innych źródeł. Przy dokonywaniu szacunków Bank uwzględnia przyczyny oraz źródła niepewności, które są przewidywane na dzień bilansowy. Wyniki rzeczywiste mogą się różnić od wartości szacunkowych.

Dokonywane przez Bank szacunki oraz założenia są poddawane bieżącym przeglądom. Korekty szacunków są rozpoznawane w tym okresie, w którym dokonano zmiany szacunków, jeżeli korekty dotyczą tylko tego danego okresu. Natomiast, jeżeli korekty wpływają zarówno na okres, w którym dokonano zmiany, jak i na przyszłe okresy, są one rozpoznawane w okresie, w którym dokonano zmiany oraz w okresach przyszłych.

Poniżej przedstawiono najistotniejsze obszary, dla których Bank dokonuje oszacowań:

2.2.1. Utrata wartości kredytów i pożyczek

Strata z tytułu utraty wartości jest ponoszona, gdy istnieją obiektywne przesłanki utraty wartości wynikające z jednego lub więcej zdarzeń mających miejsce po początkowym ujęciu składnika aktywów („zdarzenie powodujące stratę"), oraz to zdarzenie ma wpływ na oczekiwane przyszłe przepływy pieniężne wynikające ze składnika aktywów finansowych lub grupy aktywów finansowych, których wiarygodne oszacowanie jest możliwe. Bank planuje przyszłe przepływy pieniężne na podstawie szacunków opartych na historycznych parametrach.

W 2009 roku Bank zaczął rozpoznawać zdarzenie restrukturyzacji oraz opóźnienia w spłacie 3-6 m-cy dla kredytów konsumpcyjnych jako przesłankę indywidualnej utraty wartości co skutkowało zwiększeniem wartości kredytów z rozpoznaną przesłanką utraty wartości. Powyższa zmiana nie wpłynęła na wzrost odpisów z tytułu utraty wartości, ma natomiast wpływ na wysokość należności z rozpoznaną utratą wartości. Z powodu tej reklasyfikacji, saldo należności z rozpoznaną utratą wartości na dzień 30 czerwca 2009 roku jest wyższe o 1 265 137 tysięcy złotych.

Przyjęta metodologia szacowania odpisów z tytułu utraty wartości będzie rozwijana wraz ze zwiększającymi się możliwościami pozyskiwania informacji wskazujących na utratę wartości z istniejących oraz wdrażanych aplikacji i systemów informatycznych. W konsekwencji, pozyskiwanie

nowych danych może mieć wpływ na poziom odpisów z tytułu utraty wartości w przyszłości. Metodologia i założenia wykorzystywane przy szacowaniu poddawane są regularnym przeglądom w celu zmniejszenia różnic pomiędzy szacunkową a rzeczywistą wielkością strat. Gdyby wartość bieżąca szacowanych przepływów pieniężnych dla portfela kredytów i pożyczek z rozpoznaną indywidualnie utratą wartości uległa zmianie o +/- 10% to szacowana wielkość utraty wartości kredytów i pożyczek uległaby odpowiednio zwiększeniu o 409 milionów złotych lub zmniejszeniu o 120 milionów złotych. Szacunek ten został przeprowadzony dla portfela kredytów i pożyczek, w przypadku których utrata wartości rozpoznawana jest w oparciu o indywidualną analizę przyszłych przepływów pieniężnych z tytułu spłat i odzysków z zabezpieczeń, czyli ekspozycji objętych metodą zindywidualizowaną.

2.2.2. Utrata wartości inwestycji w jednostkach stowarzyszonych i współzależnych

Na każdy dzień bilansowy Bank ocenia istnienie przesłanek, które wskazują, czy wystąpiła utrata wartości inwestycji dokonanych w jednostkach stowarzyszonych i współzależnych. W przypadku istnienia takiej przesłanki Bank dokonuje oszacowania wartości użytkowej inwestycji lub wartości godziwej pomniejszonej o koszty sprzedaży składnika aktywów, w zależności od tego, która z nich jest wyższa, a w przypadku gdy wartość bilansowa składnika aktywów przewyższa jego wartość użytkową, Bank ujmuje w rachunku zysków i strat odpis z tytułu utraty wartości. Powyższa prognoza wartości użytkowej wymaga przyjęcia założeń dotyczących m.in. przyszłych przepływów pieniężnych, które Bank może uzyskać z tytułu dywidend lub wpływów pieniężnych z tytułu ewentualnej sprzedaży inwestycji pomniejszonej o koszty sprzedaży. Przyjęcie innych założeń dotyczących prognozowanych przepływów pieniężnych mogłoby mieć wpływ na wartość bilansową niektórych inwestycji.

2.2.3. Wycena instrumentów pochodnych oraz nienotowanych papierów dłużnych dostępnych do sprzedaży

Wartość godziwą nieopcyjnych instrumentów pochodnych oraz papierów dłużnych dostępnych do sprzedaży nienotowanych na aktywnym rynku wyznacza się stosując modele wyceny bazującej na zdyskontowanych przepływach pieniężnych możliwych do otrzymania z danego instrumentu finansowego. Opcje wyceniane są przy użyciu modeli wyceny opcji. Zmienne oraz założenia używane do wyceny obejmują, w miarę dostępności, dane pochodzące z możliwych do obserwacji rynków. Przy wycenie nienotowanych papierów dłużnych dostępnych do sprzedaży przyjmowane są również założenia dotyczące ryzyka kredytowego kontrahenta, które wpływają na wycenę instrumentów. Zmiana tych założeń mogłaby mieć wpływ na wycenę wyżej wymienionych instrumentów finansowych.

Dłużne nieskarbowe instrumenty finansowe, niebędące przedmiotem obrotu na rynkach regulowanych, zakwalifikowane do kategorii instrumentów dostępnych do sprzedaży, wycenia się według wartości godziwej, ustalonej poprzez zastosowanie technik wyceny. Przyjęte do wyceny parametry są okresowo weryfikowane z danymi, wynikającymi z transakcji kupna i sprzedaży tych instrumentów, zawieranych przez Bank z podmiotami niepowiązanymi.

Gdyby doszło do istotnego i długotrwałego wzrostu marż dla dłużnych instrumentów finansowych dostępnych do sprzedaży, to szacowana kwota przeszacowania wartości godziwej portfela tych papierów wynosiłaby 21,9 milionów złotych dla wzrostu o 50% niższego od przyjętego oraz 65,7 milionów złotych dla wzrostu o 50% wyższego od przyjętego.

Stosowane przez Bank techniki wyceny nieopcyjnych instrumentów pochodnych opierają sie na krzywej dochodowości konstruowanej na podstawie dostępnych danych rynkowych (stawki depozytów na rynku międzybankowym, kwotowania transakcji IRS). Bank przeprowadził symulację w celu ustalenia możliwego wpływu zmiany krzywej dochodowości na wycenę transakcji. Przesunięcie krzywej o 50 p.p. w górę skutkowałoby wzrostem wyceny nieopcyjnych instrumentów pochodnych o 8 499 tysięcy złotych. Analogiczne przesunięcie w odwrotnym kierunku obniżyłoby wycenę o 9 616 tysięcy złotych.

W II kwartale 2009 roku zawarte transakcje CIRS wskazywały na zmianę cen rynkowych tych instrumentów wynikającą z braku płynności rynku. W konsekwencji, w miejsce dotychczas stosowanej krzywej, opierającej się o referencyjne stopy procentowe, Bank wprowadził krzywą basis swap uwzględniającą dwie zmienne: referencyjną stopę procentową oraz bieżący poziom marży obowiązującej dla danej pary walut w określonym przedziale czasowym. Konstrukcja nowej krzywej została przetestowana pod względem prawidłowości przez Bank. Odzwierciedla ona istotne zmiany w wycenie portfela CIRS, jakie miały miejsce w II kwartale 2009 roku.

Zmiana krzywej stosowanej do wyceny umożliwia odzwierciedlenie istotnych w II kwartale 2009 roku czynników rynkowych w wycenie portfela transakcji CIRS.

Powyższa zmiana jako zmiana szacunków stosowana jest prospektywnie od momentu jej wprowadzenia. W wyniku zmiany, zysk netto za I półrocze 2009 roku uległ zwiększeniu o 146 862 tysiące złotych. Jednocześnie, ze względu na fakt, iż część instrumentów do których zastosowano zmienione parametry wyceny znajdowała się w powiązaniach zabezpieczających przepływy pieniężne, powyższa zmiana miała również wpływ na wycenę odnoszoną w kapitał z aktualizacji wyceny, zwiększając go o 180 558 tysięcy złotych na dzień 30 czerwca 2009 roku.

2.2.4. Kalkulacja rezerwy na odprawy emerytalne, rentowe oraz nagrody jubileuszowe

W kalkulacji rezerwy uwzględniono wszystkie nagrody jubileuszowe oraz odprawy emerytalne i rentowe, które mogą być w przyszłości wypłacone. Bank dokonał aktualizacji szacunków na dzień 30 czerwca 2009 roku wykorzystując kalkulacje przeprowadzone przez zewnętrznego, niezależnego aktuariusza. Naliczone rezerwy są równe zdyskontowanym płatnościom, które w przyszłości zostaną dokonane, z uwzględnieniem rotacji zatrudnienia i dotyczą okresu do dnia bilansowego. Istotnym elementem wpływającym na wysokość rezerwy jest przyjęta stopa dyskonta finansowego. Zwiększenie/zmniejszenie stopy dyskonta finansowego o 0,5 p.p. wpłynie na zmniejszenie/zwiększenie wartości rezerwy na odprawy emerytalne i rentowe oraz nagrody jubileuszowe o około 15 milionów złotych.

2.2.5. Okresy użytkowania rzeczowych aktywów trwałych i wartości niematerialnych oraz nieruchomości inwestycyjnych

Przy szacowaniu długości okresu użytkowania poszczególnych rodzajów rzeczowych aktywów trwałych, wartości niematerialnych oraz nieruchomości inwestycyjnych uwzględniane są następujące czynniki:

1) oczekiwane zużycie fizyczne szacowane w oparciu o dotychczasowe przeciętne okresy użytkowania, odzwierciedlające tempo zużycia fizycznego, intensywność wykorzystania, itp.,
2) utrata przydatności z przyczyn technologicznych lub rynkowych,
3) prawne i inne ograniczenia dotyczące wykorzystania składnika aktywów,
4) oczekiwane wykorzystanie składnika aktywów oceniane na podstawie oczekiwanej zdolności produkcyjnej lub wielkości produkcji,
5) inne okoliczności mające wpływ na okres użytkowania tego rodzaju aktywów.

W przypadku, gdy okres korzystania ze składnika aktywów wynika z tytułów umownych okres użytkowania odpowiada okresowi wynikającemu z tych tytułów umownych. W sytuacji, gdy szacowany okres użytkowania jest krótszy niż okres wynikający z tytułów umownych przyjmuje się szacowany okres użytkowania.

W bieżącym półroczu dokonano zmiany szacunku okresu użytkowania oprogramowania O-ZSI, wydłużając go z 10 do 15 lat. Szacunkowy wpływ powyższej zmiany na wynik finansowy w okresie 6 miesięcy 2009 roku, wynosi 7 776 tysięcy złotych.

3. Przychody i koszty z tytułu odsetek

Przychody z tytułu odsetek

	01.01-30.06.2009	01.01-30.06.2008
Przychody z tytułu kredytów i pożyczek udzielonych klientom	3 504 457	3 364 554
Przychody z tytułu papierów wycenianych do wartości godziwej przez rachunek zysków i strat	190 704	231 654
Przychody z tytułu lokat w innych bankach	94 151	207 326
Przychody z tytułu inwestycyjnych papierów wartościowych	187 659	159 515
Przychody z tytułu instrumentów pochodnych zabezpieczających	78 370	-
Przychody z tytułu papierów przeznaczonych do obrotu	39 720	31 832
Inne	9 735	1 945
Razem	**4 104 796**	**3 996 826**

W pozycji „Przychody z tytułu instrumentów pochodnych zabezpieczających ” Bank prezentuje wynik odsetkowy z tytułu pochodnych instrumentów wyznaczonych i będących efektywnymi instrumentami zabezpieczającymi w zakresie zabezpieczenia przepływów pieniężnych. Szczegółowy opis stosowanych przez Bank relacji zabezpieczających został zamieszczony w Nocie 15 „Instrumenty pochodne zabezpieczające.”

Koszty z tytułu odsetek

	01.01-30.06.2009	01.01-30.06.2008
Koszty z tytułu zobowiązań wobec klientów	(1 809 993)	(1 063 200)
Koszty z tytułu depozytów innych banków	(32 273)	(32 111)
Koszty z tytułu własnej emisji papierów dłużnych	(56 193)	(53 777)
Inne	(8 944)	(4 257)
Razem	**(1 907 403)**	**(1 153 345)**

4. Przychody i koszty z tytułu prowizji i opłat

Przychody z tytułu prowizji i opłat

	01.01-30.06.2009	01.01-30.06.2008
Przychody od aktywów finansowych, które nie są wyceniane w wartości godziwej przez wynik finansowy, w tym:	**159 762**	**147 895**
Z tytułu udzielonych kredytów i pożyczek	159 762	147 895
Pozostałe prowizje	**1 237 975**	**1 228 230**
Z tytułu obsługi rachunków bankowych	410 292	389 716
Z tytułu kart płatniczych	445 008	400 027
Z tytułu operacji kasowych	89 798	96 951
Z tytułu ubezpieczenia kredytów	92 971	109 127
Z tytułu czynności związanych z obsługą funduszy inwestycyjnych	43 916	95 959
Z tytułu operacji papierami wartościowymi	24 188	22 912
Z tytułu prowadzonej dystrybucji znaków wartościowych	9 651	12 196
Za obsługę masowych operacji zagranicznych	20 054	20 364
Inne*	102 097	80 978
Z tytułu usług powierniczych	**779**	**462**
Razem	**1 398 516**	**1 376 587**

* Pozycja „Inne” obejmuje m.in. prowizje za sprzedaż obligacji, administrowanie zadłużenia kredytobiorców wobec budżetu państwa, wykonywanie czynności zastępczych.

Koszty z tytułu prowizji i opłat

	01.01-30.06.2009	01.01-30.06.2008
Z tytułu kart płatniczych	(180 704)	(163 778)
Z tytułu usług akwizycyjnych	(69 818)	(65 347)
Z tytułu ubezpieczenia kredytów	(34 983)	(47 707)
Z tytułu prowizji za usługi operacyjne innych banków	(3 196)	(3 578)
Z tyutłu prowizji zapłaconych PPUP	(2 342)	(2 628)
Z tytułu prowizji zapłaconych pośrednikom	-	(90)
Inne*	(45 298)	(50 093)
Razem	**(336 341)**	**(333 221)**

* Pozycja „Inne" obejmuje m.in. koszty opłat poniesionych przez DM na rzecz GPW i KDPW, koszty usług rozliczeniowo-rozrachunkowych.

5. Wynik na instrumentach finansowych wycenianych do wartości godziwej

	01.01-30.06.2009	01.01-30.06.2008
Instrumenty dłużne	21 920	(55 990)
Instrumenty pochodne	39 317	9 286
Instrumenty kapitałowe	1 191	(3 585)
Inne	1 143	41
Razem	**63 571**	**(50 248)**

W wyniku na instrumentach finansowych wycenianych do wartości godziwej w pozycji „Instrumenty pochodne" rozpoznano efekt nieefektywności z tytułu zabezpieczenia zmienności przepływów pieniężnych w wysokości 1 534 tysiecy złotych.

01.01-30.06.2009	Zyski	Straty	Wynik
Instrumenty finansowe przeznaczone do obrotu	9 077 188	(9 022 501)	54 687
Instrumenty finansowe wyznaczone przy początkowym ujęciu jako wyceniane według wartości godziwej przez rachunek zysków i strat	75 342	(66 458)	8 884
Razem	**9 152 530**	**(9 088 959)**	**63 571**

01.01-30.06.2008	Zyski	Straty	Wynik
Instrumenty finansowe przeznaczone do obrotu	6 060 229	(6 058 249)	1 980
Instrumenty finansowe wyznaczone przy początkowym ujęciu jako wyceniane według wartości godziwej przez rachunek zysków i strat	120 417	(172 645)	(52 228)
Razem	**6 180 646**	**(6 230 894)**	**(50 248)**

6. Wynik z pozycji wymiany

	01.01-30.06.2009	01.01-30.06.2008
Różnice kursowe wynikające z instrumentów finansowych wycenianych według wartości godziwej przez rachunek zysków i strat	2 620 969	106 465
Pozostałe różnice kursowe	(1 989 253)	249 161
Razem	**631 716**	**355 626**

Na wzrost wyniku z pozycji wymiany wpłynął przede wszystkim efekt rozszerzenia się spreadów pomiedzy oprocentowaniem w PLN i walutach obcych, spowodowany znaczącą zmiennością kursów walut w I półroczu 2009 roku.

7. Pozostałe przychody i koszty operacyjne

	01.01-30.06.2009	01.01-30.06.2008
Pozostałe przychody operacyjne		
Przychody uboczne	10 233	10 870
Odzyskane należności przedawnione, umorzone, nieściągalne	14 815	7 443
Sprzedaż, likwidacja środków trwałych oraz wartości niematerialnych	1 270	4 482
Przychody ze sprzedaży udziałów w jednostkach podporządkowanych	-	3 746
Inne*	82 836	48 365
Razem	**109 154**	**74 906**

* Pozycja „Inne" obejmuje m.in.: przychody z tytułu sprzedaży ośrodka szkoleniowo-wypoczynkowego, przychody z tytułu rozliczenia faktur sprzedaży, przychody związane z korektą wyniku roku ubiegłego.

	01.01-30.06.2009	01.01-30.06.2008
Pozostałe koszty operacyjne		
Koszty sprzedaży, likwidacji środków trwałych, wartości niematerialnych oraz aktywów do zbycia	(2 100)	(1 941)
Koszty przekazanych darowizn	(2 226)	(1 756)
Koszty uboczne Banku	(2 627)	(2 616)
Koszty budowy środków trwałych oraz nakłady na wartości niematerialne bez efektu gospodarczego	(50)	(364)
Inne*	(30 497)	(31 834)
Razem	**(37 500)**	**(38 511)**

* Pozycja „Inne" obejmuje m.in. koszty zastępstwa procesowego wypłacone przez Bank, koszty związane z korektą wyniku roku ubiegłego.

8. Wynik z tytułu odpisów aktualizujących z tytułu utrat wartości

Za okres 6 miesięcy zakończony dnia 30 czerwca 2009 roku	Wartość odpisów aktualizujących na początek okresu	Zwiększenia		Zmniejszenia			Wartość odpisów aktualizujących na koniec okresu	Utworzenie odpisów aktualizujących netto – wpływ na rachunek zysków i strat
		Utworzenie odpisów aktualizujących w okresie	Inne	Zmniejszenie odpisów aktualizujących z tytułu spisania aktywów z bilansu, nie wpływających na rachunek zysków i strat	Rozwiązanie odpisów aktualizujących w okresie	Inne		
Inwestycyjne papiery wartościowe dostępne do sprzedaży	21 550	8 715	-	7 025	3 997	-	19 243	(4 718)
Kredyty i pożyczki udzielone klientom i należności od banków wyceniane wg zamortyzowanego kosztu	2 628 651	1 535 015	2 004	230 232	976 320	-	2 959 118	(558 695)
Rzeczowe aktywa trwałe	1 916	9	-	38	778	-	1 109	769
Wartości niematerialne	15 373	-	-	-	-	-	15 373	-
Inwestycje w jednostki zależne, współzależne i stowarzyszone	326 146	21 540	48 738	-	1 680	-	394 744	(19 860)
Pozostałe	245 303	246 081	99 829	3 413	244 239	48 738	294 823	(1 842)
Razem	**3 238 939**	**1 811 360**	**150 571**	**240 708**	**1 227 014**	**48 738**	**3 684 410**	**(584 346)**

Za okres 6 miesięcy zakończony dnia 30 czerwca 2008 roku	Wartość odpisów aktualizujących na początek okresu	Zwiększenia		Zmniejszenia			Wartość odpisów aktualizujących na koniec okresu	Utworzenie odpisów aktualizujących netto – wpływ na rachunek zysków i strat
		Utworzenie odpisów aktualizujących w okresie	Inne	Zmniejszenie odpisów aktualizujących z tytułu spisania aktywów z bilansu, nie wpływających na rachunek zysków i strat	Rozwiązanie odpisów aktualizujących w okresie	Inne		
Inwestycyjne papiery wartościowe dostępne do sprzedaży	26 816	6 136	-	-	8 313	246	24 393	2 177
Kredyty i pożyczki udzielone klientom i należności od banków wyceniane wg zamortyzowanego kosztu	2 307 004	904 056	-	28 082	666 221	-	2 516 757	(237 835)
Rzeczowe aktywa trwałe	1 957	190	-	-	87	103	1 957	(103)
Wartości niematerialne	15 373	-	-	-	-	-	15 373	-
Inwestycje w jednostki zależne, współzależne i stowarzyszone	65 136	381	-	38	47 720	-	17 759	47 339
Pozostałe	122 187	32 381	-	1 231	36 229	-	117 108	3 848
Razem	**2 538 473**	**943 144**	**-**	**29 351**	**758 570**	**349**	**2 693 347**	**(184 574)**

9. Ogólne koszty admistracyjne

	01.01-30.06.2009	01.01-30.06.2008
Świadczenia pracownicze	(1 012 761)	(1 082 258)
Koszty rzeczowe	(658 178)	(580 457)
Amortyzacja	(196 732)	(175 422)
Podatki i opłaty	(26 473)	(25 747)
Składka i wpłaty na Bankowy Fundusz Gwarancyjny	(24 852)	(8 367)
Razem	**(1 918 996)**	**(1 872 251)**

Koszty wynagrodzeń/Świadczenia pracownicze

	01.01-30.06.2009	01.01-30.06.2008
Wynagrodzenia	(838 603)	(883 508)
Ubezpieczenia społeczne	(143 446)	(146 653)
Inne świadczenia na rzecz pracowników	(30 712)	(52 097)
Razem	**(1 012 761)**	**(1 082 258)**

10. Podatek dochodowy

	01.01-30.06.2009	01.01-30.06.2008
Rachunek zysków i strat		
Bieżące obciążenie podatkowe	(339 613)	(446 104)
Odroczony podatek dochodowy związany z powstaniem i odwróceniem różnic przejściowych	6 514	(12 144)
Obciążenie podatkowe wykazane w rachunku zysków i strat	**(333 099)**	**(458 248)**
Obciążenie podatkowe wykazane w kapitale własnym związane z powstaniem i odwróceniem się różnic przejściowych	(45 399)	9 026
Razem	**(378 498)**	**(449 222)**

11. Wypłacone dywidendy (łącznie lub w przeliczeniu na jedną akcję) z podziałem na akcje zwykłe i pozostałe akcje

Zwyczajne Walne Zgromadzenie Akcjonariuszy PKO BP SA podjęło w dniu 30 czerwca 2009 roku uchwałę nr 9/2009 o wypłacie dywidendy za rok 2008 w wysokości 1 000 000 tysięcy złotych, tj. 1 złotych brutto na jedną akcję. Dzień dywidendy został ustalony na dzień 24 września 2009 roku, a termin wypłata dywidendy został ustalony na dzień 5 października 2009 roku.

Zwyczajne Zgromadzenie Wspólników spółki Centrum Finansowe Puławska Sp. z o.o. w dniu 22 kwietnia 2009 roku podjęło uchwałę nr 4 w sprawie przeznaczenia zysku spółki za 2008 rok w kwocie 7 376 tysięcy złotych na wypłatę dywidendy dla PKO BP SA.

Zwyczajne Walne Zgromadzenie spółki PKO Towarzystwo Funduszy Inwestycyjnych SA w dniu 28 kwietnia 2009 roku podjęło uchwałę nr 3 w sprawie przeznaczenia zysku spółki za 2008 rok na wypłatę dywidendy dla PKO BP SA w kwocie 78 750 tysięcy złotych.

Zwyczajne Walne Zgromadzenie spółki Centrum Elektronicznych Usług Płatniczych eService SA w dniu 30 kwietnia 2008 roku podjęło uchwałę nr 3 w sprawie przeznaczenia zysku spółki za 2008 rok w kwocie 9 959 tysięcy złotych na wypłatę dywidendy dla PKO BP SA.

12. Należności od banków

	30.06.2009	31.12.2008
Lokaty w innych bankach	3 603 475	2 108 482
Udzielone kredyty i pożyczki	654 214	968 264
Transakcje z przyrzeczeniem odkupu	498 294	603 200
Rachunki bieżące	135 712	247 292
Środki pieniężne w drodze	4 999	7 846
Razem	**4 896 694**	**3 935 084**
Odpis z tytułu utraty wartości należności	(30 175)	(28 111)
w tym odpis na należność od banku zagranicznego	(30 070)	(28 067)
Razem netto	**4 866 519**	**3 906 973**

13. Aktywa finansowe przeznaczone do obrotu

	30.06.2009	31.12.2008
Dłużne papiery wartościowe	1 740 795	1 491 524
emitowane przez Skarb Państwa	1 740 613	1 491 398
emitowane przez jednostki samorządu terytorialnego	182	126
Udziały i akcje w innych jednostkach – notowane na giełdach	2 193	4 623
Razem aktywa finansowe przeznaczone do obrotu	**1 742 988**	**1 496 147**

14. Instrumenty pochodne

Rodzaj kontraktu	30.06.2009		31.12.2008	
	Aktywa	Zobowiązania	Aktywa	Zobowiązania
IRS	1 724 026	1 616 478	2 601 250	2 554 343
FRA	41 174	46 412	128 673	124 489
FX Swap	179 639	88 446	22 350	359 114
CIRS	494 760	79 924	56 290	2 391 272
Forward	104 357	15 985	204 355	135 645
Opcje	529 519	411 654	574 434	585 414
Inne	6 495	16 504	12 193	60
Razem	**3 079 970**	**2 275 403**	**3 599 545**	**6 150 337**

15. Instrumenty pochodne zabezpieczające

Bank na dzień 30 czerwca 2009 roku stosuje następujące rodzaje rachunkowości zabezpieczeń:

1. zabezpieczenie zmienności przepływów pieniężnych kredytów hipotecznych w CHF oraz lokat negocjowanych w PLN, wynikającej z ryzyka zmian stóp procentowych oraz ryzyka kursowego, z wykorzystaniem transakcji CIRS,
2. zabezpieczenie zmienności przepływów pieniężnych kredytów PLN o zmiennym oprocentowaniu, wynikającej z ryzyka zmian stóp procentowych, z wykorzystaniem transakcji IRS.

Charakterystykę stosowanych przez Bank zabezpieczeń zmienności przepływów pieniężnych prezentuje poniższa tabela:

Strategia zabezpieczająca:	**Zabezpieczenie zmienności przepływów pieniężnych kredytów hipotecznych w CHF oraz lokat negocjowanych w PLN, wynikającej z ryzyka zmian stóp procentowych oraz ryzyka kursowego, z wykorzystaniem transakcji CIRS**	**Zabezpieczenie zmienności przepływów pieniężnych kredytów PLN o zmiennym oprocentowaniu, wynikającej z ryzyka zmian stóp procentowych, z wykorzystaniem transakcji IRS**
Rodzaj relacji zabezpieczającej	Rachunkowość zabezpieczeń przepływów pieniężnych (macro cash flow hedge)	Rachunkowość zabezpieczeń przepływów pieniężnych (macro cash flow hedge)
Opis relacji zabezpieczającej	Eliminacja ryzyka zmienności przepływów pieniężnych generowanych przez kredyty hipoteczne denominowane w CHF oraz lokat negocjowanych w PLN, z tytułu zmian referencyjnych stóp procentowych w CHF i PLN, oraz zmian kursu walutowego CHF/PLN w ciągu okresu objętego zabezpieczeniem.	Eliminacja ryzyka zmienności przepływów pieniężnych generowanych przez portfel kredytów w PLN o zmiennym oprocentowaniu wynikającej z ryzyka zmian stóp procentowych w ciągu okresu objętego zabezpieczeniem.
Zabezpieczane ryzyko	Ryzyko walutowe i ryzyko stopy procentowej	Ryzyko stopy procentowej
Instrument zabezpieczający	Transakcje CIRS, w których Bank płaci kupon oparty o LIBOR 3M CHF, a otrzymuje kupon oparty o WIBOR 3M od kwoty nominalnej zdefiniowanej odpowiednio w CHF oraz PLN.	Transakcje IRS, w których Bank płaci kupon oparty o zmienną stopę WIBOR 3M, a otrzymuje kupon oparty o stałą stopę od kwoty nominalne, na którą został zawarty.
Pozycja zabezpieczana	1) Portfel kredytów hipotecznych o zmiennym oprocentowaniu w CHF. 2) Portfel krótkoterminowych lokat negocjowanych, łącznie z ich odnawianiem w przyszłości (wysokie prawdopodobieństwo wystąpienia).	Portfel kredytów w PLN indeksowanych do stopy zmiennej WIBOR 3M.
Efektywność zabezpieczenia	Efektywność zabezpieczenia jest weryfikowana poprzez zastosowanie prospektywnych i retrospektywnych testów efektywności. Testy wykonywane są z częstotliwością miesięczną.	Efektywność zabezpieczenia jest weryfikowana poprzez zastosowanie prospektywnych i retrospektywnych testów efektywności. Testy wykonywane są z częstotliwością miesięczną.
Data ustanowienia powiązania zabezpieczającego	Począwszy od 1 kwietnia br., stopniowo w datach resetów CIRS desygnowanych do rachunkowości zabezpieczeń.	Maj 2009
Okresy, w których oczekuje się wystąpienia przepływów pieniężnych oraz kiedy należy oczekiwać wywarcia przez nie wpływu na wyniki finansowe	Lipiec 2009 - styczeń 2017	Lipiec 2009 - maj 2010

Zabezpieczenie przepływów pieniężnych

Wartość godziwa instrumentów pochodnych stanowiących zabezpieczenie przepływów pieniężnych związanych ze stopą procentową i/lub kursem walutowym na dzień 30 czerwca 2009 roku.

Typ instrumentu:	Wartość bilansowa/wartość godziwa		
	Aktywa	Zobowiązania	RAZEM
IRS	-	11	(11)
CIRS	427 097	48 464	378 633

Wartość nominalna instrumentów zabezpieczających w podziale na terminy realizacji na dzień 30 czerwca 2009 roku.

Typ instrumentu:	Wartość nominalna					
	Do 6 miesięcy	6 – 12 miesięcy	1 – 2 lata	2 – 5 lat	Powyżej 5 lat	RAZEM
IRS	-	260 000	-	-	-	**260 000**
CIRS						
w tys. PLN	593 655	453 810	1 770 555	10 497 733	3 719 528	**17 035 281**
w tys.CHF	200 000	150 000	600 000	3 575 000	1 275 000	**5 800 000**

Na dzień 31 grudnia 2008 roku Bank nie stosował rachunkowości zabezpieczeń.

Kwota ujęta w kapitale z aktualizacji wyceny w okresie wyniosła 223 699 tys. zł brutto.

16. Instrumenty finansowe wyceniane do wartości godziwej przez rachunek zysków i strat

	30.06.2009	31.12.2008
Dłużne papiery wartościowe	**9 865 290**	**4 546 497**
emitowane przez Skarb Państwa	6 093 408	4 373 621
emitowane przez banki centralne	3 748 875	-
emitowane przez pozostałe banki	23 007	172 876
Razem	**9 865 290**	**4 546 497**

17. Kredyty i pożyczki udzielone klientom

	30.06.2009	31.12.2008
Kredyty i pożyczki brutto, w tym:		
konsumpcyjne	21 652 547	20 569 753
gospodarcze	37 367 384	34 315 891
mieszkaniowe	48 522 353	45 293 536
Odsetki	418 037	523 379
Stan odpisów na kredyty i pożyczki	(2 928 943)	(2 600 540)
Kredyty i pożyczki udzielone - netto	**105 031 378**	**98 102 019**

	30.06.2009	31.12.2008
Kredyty i pożyczki udzielone		
Należności wyceniane według metody grupowej (IBNR)	100 595 735	96 689 671
Należności wyceniane według metody zindywidualizowanej	4 669 398	1 879 162
Należności wyceniane według metody portfelowej	2 695 188	2 133 726
Kredyty i pożyczki udzielone - brutto	**107 960 321**	**100 702 559**
Odpisy na ekspozycje spełniające przesłanki portfelowej utraty wartości	(1 558 109)	(1 279 179)
Odpisy na ekspozycje spełniające przesłanki zindywidualizowanej utraty wartości	(839 896)	(648 853)
Odpisy na ekspozycje spełniające przesłanki grupowej utraty wartości (IBNR)	(530 938)	(672 508)
Odpisy - razem	**(2 928 943)**	**(2 600 540)**
Kredyty i pożyczki udzielone - netto	**105 031 378**	**98 102 019**

18. Inwestycyjne papiery wartościowe dostępne do sprzedaży

	30.06.2009	31.12.2008
Dłużne papiery wartościowe dostępne do sprzedaży	**6 130 563**	**8 701 479**
emitowane przez banki centralne	-	2 673 729
emitowane przez pozostałe banki	37 734	46 756
emitowane przez inne podmioty finansowe	271 176	481 128
emitowane przez podmioty niefinansowe	808 308	795 041
emitowane przez Skarb Państwa	3 555 278	3 286 726
emitowane przez jednostki samorządu terytorialnego	1 458 067	1 418 099
Utrata wartości dłużnych papierów wartościowych dostępnych do sprzedaży	**(16 251)**	**(15 791)**
Razem dłużne papiery wartościowe dostępne do sprzedaży netto	**6 114 312**	**8 685 688**
Kapitałowe papiery wartościowe dostępne do sprzedaży	67 217	76 582
Utrata wartości kapitałowych papierów wartościowych dostępnych do sprzedaży	(2 993)	(5 759)
Razem kapitałowe papiery wartościowe dostępne do sprzedaży netto	**64 224**	**70 823**
Razem inwestycyjne papiery wartościowe netto	**6 178 536**	**8 756 511**

19. Inwestycje w jednostki zależne, współzależne i stowarzyszone

Na dzień 30 czerwca 2009 roku inwestycje Banku w jednostkach zależnych, współzależnych i stowarzyszonych zostały ujęte w cenach nabycia skorygowanych o ewentualne odpisy z tytułu utraty wartości.

Poniższe zestawienie przedstawia indywidualne wartości udziałów Banku w poszczególnych podmiotach podporządkowanych.

Na dzień 30 czerwca 2009 roku	Wartość brutto	Utrata wartości	Wartość bilansowa
Podmioty zależne			
KREDOBANK SA	786 746	(377 642)	409 104
Powszechne Towarzystwo Emerytalne BANKOWY SA	205 786	-	205 786
Centrum Finansowe Puławska Sp. z o.o.	128 288	-	128 288
Bankowy Fundusz Leasingowy SA	70 000	-	70 000
PKO Towarzystwo Funduszy Inwestycyjnych SA	69 055	-	69 055
Inteligo Financial Services SA	59 601	-	59 601
Centrum Elektronicznych Usług Płatniczych "eService" SA	55 500	-	55 500
Fort Mokotów Inwestycje Sp. z o.o.	43 546	-	43 546
Bankowe Towarzystwo Kapitałowe SA	18 566	(10 665)	7 901
PKO Inwestycje Sp. z o.o. [1]	4 503	-	4 503
PKO Finance AB	172	-	172
Podmioty współzależne			
Centrum Haffnera Sp. z o.o.	44 371	-	44 371
Centrum Obsługi Biznesu Sp. z o.o	17 498	-	17 498
Podmioty stowarzyszone			
Bank Pocztowy SA	146 500	-	146 500
Ekogips SA (w upadłości)	5 400	(5 400)	-
Poznański Fundusz Poręczeń Kredytowych Sp. z o.o.	1 500	(1 037)	463
Agencja Inwestycyjna CORP SA	29	-	29
Razem	**1 657 061**	**(394 744)**	**1 262 317**

1) zaangażowanie nie uwzględnia wartości dopłat dokonanych przez PKO BP SA, wykazywanych w pozycji należności,w łącznej wysokości 113 310 tysięcy złotych

Na dzień 31 grudnia 2008 roku	Wartość brutto	Utrata wartości	Wartość bilansowa
Podmioty zależne			
KREDOBANK SA [1]	307 364	(307 364)	-
Powszechne Towarzystwo Emerytalne BANKOWY SA	205 786	-	205 786
Centrum Finansowe Puławska Sp. z o.o.	128 288	-	128 288
Bankowy Fundusz Leasingowy SA	70 000	-	70 000
PKO Towarzystwo Funduszy Inwestycyjnych SA	69 054	-	69 054
Inteligo Financial Services SA	59 602	-	59 602
Centrum Elektronicznych Usług Płatniczych "eService" SA	55 500	-	55 500
Bankowe Towarzystwo Kapitałowe SA	18 566	(10 666)	7 900
PKO Inwestycje Sp. z o.o. [2]	4 503	-	4 503
PKO Finance AB	172	-	172
Podmioty współzależne			
Centrum Haffnera Sp. z o.o.	44 371	-	44 371
Centrum Obsługi Biznesu Sp. z o.o.	17 498	-	17 498
Podmioty stowarzyszone			
Bank Pocztowy SA	146 500	-	146 500
Kolej Gondolowa Jaworzyna Krynicka SA	15 531	(1 680)	13 851
Ekogips SA (w upadłości)	5 400	(5 400)	-
Poznański Fundusz Poręczeń Kredytowych Sp. z o.o.	1 500	(1 036)	464
Agencja Inwestycyjna CORP SA	29	-	29
Razem	**1 149 664**	**(326 146)**	**823 518**

1) zaangażowanie nie uwzględnia wartości akcji objętych przez PKO BP SA w ramach XVIII emisji akcji, wykazywanych na 31 grudnia 2008 roku w pozycji należności w wysokości 48 737 tysięcy złotych oraz odpisu z tyt. utraty wartości utworzonego na ww. należność w pełnej wysokości.
2) zaangażowanie nie uwzględnia wartości dopłat dokonanych przez PKO BP SA wykazywanych w pozycji należności w łącznej wysokości 113 310 tysięcy złotych.

Skrócone informacje o jednostkach stowarzyszonych

Nazwa jednostki	Wartość aktywów	Wartość zobowiązań	Wartość przychodów	Zysk netto	% udziałów
30.06.2009					
Bank Pocztowy SA	3 901 808	3 622 310	153 177	8 149	25,00%
Poznański Fundusz Poręczeń Kredytowych Sp. z o.o.	15 948	36	271	10	33,33%
Agencja Inwestycyjna CORP SA	3 515	1 909	7 450	455	22,31%
Razem	**3 921 271**	**3 624 255**	**160 898**	**8 614**	**X**
31.12.2008					
Bank Pocztowy SA	2 705 720	2 433 862	297 820	26 132	25,00%
Kolej Gondolowa Jaworzyna Krynicka SA	44 648	7 794	13 408	3 714	37,53%
Poznański Fundusz Poręczeń Kredytowych Sp. z o.o.	15 614	18	379	10 017	33,33%
Agencja Inwestycyjna CORP SA	3 899	2 290	13 165	451	22,31%
Razem	**2 769 881**	**2 443 964**	**324 772**	**40 314**	**X**

W I półroczu 2009 roku miały miejsce następujące zdarzenia w PKO BP SA:

a) dotyczące spółki KREDOBANK SA

W dniu 10 czerwca 2009 roku PKO BP SA objął 102 384 202 391 akcji w podwyższonym kapitale zakładowym KREDOBANK SA o łącznej wartości nominalnej 1 023 842 023,91 UAH. Cena za nabywane akcje, łącznie z kosztami dodatkowymi, wyniosła 430 644 768,47 złotych.

W wyniku objęcia ww. akcji udział PKO BP SA w kapitale zakładowym KREDOBANK SA oraz udział w głosach na walnym zgromadzeniu spółki zwiększył się z 98,5619% do 99,4948%.

Na dzień 30 czerwca 2009 roku oraz 30 czerwca 2008 roku spółka KREDOBANK SA w skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym Grupy Kapitałowej PKO BP SA była objęta konsolidacją metodą pełną.

20. Wartości niematerialne i rzeczowe aktywa trwałe

Wartości niematerialne	30.06.2009	31.12.2008
Oprogramowanie	1 131 355	954 717
Inne, w tym nakłady	96 788	200 325
Razem	**1 228 143**	**1 155 042**

Rzeczowe aktywa trwałe	30.06.2009	31.12.2008
Grunty i budynki	1 464 384	1 411 620
Maszyny i urządzenia	494 723	406 867
Środki transportu	1 318	1 538
Środki trwałe w budowie	292 153	529 853
Nieruchomości inwestycyjne	545	24 170
Inne	105 190	88 919
Razem	**2 358 313**	**2 462 967**

21. Zobowiązania wobec klientów

	30.06.2009	31.12.2008
Zobowiązania wobec podmiotów gospodarczych	**21 698 171**	**19 164 051**
Środki na rachunkach bieżących i depozyty O/N	7 891 171	7 053 309
Depozyty terminowe	12 855 898	11 576 236
Otrzymane kredyty i pożyczki	599 947	378 009
Inne	351 155	156 497
Zobowiązania wobec jednostek budżetowych	**7 359 359**	**7 279 432**
Środki na rachunkach bieżących i depozyty O/N	3 426 758	3 873 849
Depozyty terminowe	3 891 989	3 356 859
Inne	40 612	48 724
Zobowiązania wobec ludności	**83 959 379**	**75 413 447**
Środki na rachunkach bieżących i depozyty O/N	35 041 846	29 148 203
Depozyty terminowe	48 549 407	45 968 763
Inne	368 126	296 481
Razem zobowiązania wobec klientów	**113 016 909**	**101 856 930**

22. Pozostałe zobowiązania

	30.06.2009	31.12.2008
Koszty do zapłacenia	253 106	213 723
Przychody pobierane z góry	202 260	178 246
Inne zobowiązania	2 079 904	963 427
w tym zadeklarowana dywidenda	1 000 000	-
Razem	**2 535 270**	**1 355 396**

23. Rezerwy

Za okres 6 miesięcy zakończony dnia 30 czerwca 2009 roku	**Rezerwa na sprawy sporne**	**Rezerwa na świadczenia emerytalno - rentowe oraz nagrody jubileuszowe**	**Rezerwa na udzielone zobowiązania i gwarancje**	**Inne rezerwy***	**Razem**
Stan na 1 stycznia 2009 roku	**6 841**	**364 945**	**77 782**	**111 785**	**561 353**
Rezerwa krótkoterminowa	**6 841**	**46 517**	**77 782**	**111 785**	**242 925**
Rezerwa długoterminowa	**-**	**318 428**	**-**	**-**	**318 428**
Utworzenie/aktualizacja rezerw	-	-	248 070	6 021	**254 091**
Wykorzystanie rezerw	-	-	-	(30 791)	**(30 791)**
Rozwiązanie rezerw	-	(24 897)	(252 158)	(445)	**(277 500)**
Stan na 30 czerwca 2009 roku	**6 841**	**340 048**	**73 694**	**86 570**	**507 153**
Rezerwa krótkoterminowa	**6 841**	**37 730**	**73 694**	**86 570**	**204 835**
Rezerwa długoterminowa	**-**	**302 318**	**-**	**-**	**302 318**

* Pozycja „Inne rezerwy" obejmuje m.in. rezerwę restrukturyzacyjną w kwocie 50 662 tysięcy złotych oraz rezerwę na potencjalne roszczenia z tytułu sprzedaży wierzytelności w kwocie 30 720 tysięcy złotych.

Za okres 6 miesięcy zakończony dnia 30 czerwca 2008 roku	Rezerwa na sprawy sporne	Rezerwa na świadczenia emerytalno - rentowe oraz nagrody jubileuszowe	Rezerwa na udzielone zobowiązania i gwarancje	Inne rezerwy*	Razem
Stan na 1 stycznia 2008 roku	**6 841**	**320 757**	**27 624**	**97 823**	**453 045**
Rezerwa krótkoterminowa	**6 841**	**40 985**	**27 624**	**97 823**	**173 273**
Rezerwa długoterminowa	**-**	**279 772**	**-**	**-**	**279 772**
Utworzenie/aktualizacja rezerw	-	434	31 465	916	**32 815**
Rozwiązanie rezerw	-	(164)	(36 044)	(17 781)	**(53 989)**
Stan na 30 czerwca 2008 roku	**6 841**	**321 027**	**23 045**	**80 958**	**431 871**
Rezerwa krótkoterminowa	**6 841**	**41 254**	**23 045**	**80 958**	**152 098**
Rezerwa długoterminowa	**-**	**279 773**	**-**	**-**	**279 773**

* Pozycja „Inne rezerwy" obejmuje m.in. rezerwę restrukturyzacyjną w kwocie 61 928 tysięcy złotych oraz rezerwę na potencjalne roszczenia z tytułu sprzedaży wierzytelności w kwocie 9 881 tysięcy złotych.

Rezerwy na sprawy sporne utworzone zostały w wysokości oczekiwanych wypływów korzyści ekonomicznych.

24. Zobowiązania warunkowe

Program subemisji

30 czerwca 2009 roku

Nazwa emitenta papierów wartościowych z gwarancją przejęcia emisji	Rodzaj gwarantowanych papierów wartościowych	Kwota do jakiej Bank zobowiązał się zaangażować w przypadku realizacji umowy gwarancyjnej	Okres obowiązywania umowy	Rodzaj subemisji
Spółka A	obligacje korporacyjne	**500 000**	2010.12.31	Umowa Emisji Obligacji*
Spółka B	obligacje korporacyjne	**350 000**	2009.12.31	Umowa Emisji Obligacji*
Spółka B	obligacje korporacyjne	**200 000**	2010.11.08	Umowa Emisji Obligacji*
Spółka C	obligacje korporacyjne	**200 000**	2012.01.02	Umowa Emisji Obligacji*
Spółka D	bony wekslowe	**200 000**	2009.12.30	Umowa Emisji Bonów **
Spółka E	obligacje korporacyjne	**135 000**	2011.12.30	Umowa Emisji Obligacji*
Spółka F	obligacje korporacyjne	**50 000**	2018.12.31	Umowa Emisji Obligacji*
Podmiot A	obligacje komunalne	**33 850**	2025.12.31	Umowa Emisji Obligacji*
Suma		**1 668 850**		

* Dotyczy Umowy Organizacji, Prowadzenia i Obsługi Programu Emisji Obligacji.
** Dotyczy Umów Emisji Bonów Wekslowych PKO BP SA.

31 grudnia 2008 roku

Nazwa emitenta papierów wartościowych z gwarancją przejęcia emisji	Rodzaj gwarantowanych papierów wartościowych	Kwota do jakiej Bank zobowiązał się zaangażować w przypadku realizacji umowy gwarancyjnej	Okres obowiązywania umowy	Rodzaj subemisji
Spółka A	obligacje korporacyjne	**498 400**	2009.12.31	Umowa Emisji Obligacji*
Spółka B	bony wekslowe	**300 000**	2009.12.31	Umowa Emisji Bonów **
Spółka C	obligacje korporacyjne	**200 000**	2012.01.02	Umowa Emisji Obligacji*
Spółka D	obligacje korporacyjne	**50 000**	2018.12.31	Umowa Emisji Obligacji*
Suma		**1 048 400**		

* Dotyczy Umowy Organizacji, Prowadzenia i Obsługi Programu Emisji Obligacji.
**Dotyczy Umów Emisji Bonów Wekslowych PKO BP SA.

Wszystkie papiery wartościowe objęte przez Bank subemisją zaliczają się do papierów z nieograniczoną zbywalnością, nienotowanych na giełdach i nieznajdujących się w regulowanym obrocie pozagiełdowym.

Zobowiązania umowne

Na dzień 30 czerwca 2009 roku kwota zobowiązań umownych dotyczących wartości niematerialnych wynosiła 57 232 tysięcy złotych (na dzień 31 grudnia 2008 roku wynosiła 84 284 tysięcy złotych).

Udzielone zobowiązania finansowe

	30.06.2009	31.12.2008
na rzecz podmiotów finansowych	1 324 810	706 971
na rzecz podmiotów niefinansowych	24 584 096	25 068 238
na rzecz podmiotów budżetowych	633 384	421 666
Razem udzielone zobowiązania finansowe	**26 542 290**	**26 196 875**
w tym: udzielone zobowiązania nieodwołalne	7 783 036	7 714 609

Udzielone zobowiązania finansowe zostały wykazane w wartościach nominalnych.

Udzielone zobowiązania gwarancyjne

Gwarancje i poręczenia	**30.06.2009**	**31.12.2008**
Podmioty finansowe	349 752	302 600
Podmioty niefinansowe	4 604 563	4 052 870
Podmioty budżetowe	463 818	204 073
Razem udzielone zobowiązania gwarancyjne	**5 418 133**	**4 559 543**

W okresach zakończonych odpowiednio dnia 30 czerwca 2009 roku oraz dnia 31 grudnia 2008 roku Bank nie udzielił poręczeń kredytu lub pożyczki, ani nie udzielił gwarancji jednostce zależnej lub innemu podmiotowi, których łączna wartość stanowiłaby równowartość 10% kapitałów własnych Banku.

Informacje na temat rezerw utworzonych na pozabilansowe zobowiązania gwarancyjne i finansowe znajdują się w Nocie 23 „Rezerwy".

Pozabilansowe zobowiązania otrzymane

	30.06.2009	31.12.2008
Zobowiązania otrzymane:	**3 405 430**	**3 829 183**
finansowe	415 576	458 964
gwarancyjne	2 989 854	3 370 219

Aktywa stanowiące zabezpieczenie zobowiązań warunkowych

Na dzień 30 czerwca 2009 roku oraz na dzień 31 grudnia 2008 roku Bank nie posiadał aktywów obciążonych zastawem zabezpieczającym.

25. Sprawy sporne

Według stanu na dzień 30 czerwca 2009 roku, łączna wartość postępowań sądowych, w których Bank jest pozwanym wynosiła 289 430 tysięcy złotych (na dzień 31 grudnia 2008 roku 319 543 tysięcy złotych), a kwota łącznej wartości postępowań sądowych z powództwa Banku wynosiła 119 761 tysięcy złotych (na dzień 31 grudnia 2008 roku 74 981 tysięcy złotych).

W odniesieniu do spraw z tytułu postępowania w sprawie stosowania praktyk naruszających konkurencję oraz roszczeń reprywatyzacyjnych w stosunku do nieruchomości posiadanych przez Bank nie wystąpiły istotne zmiany w porównaniu do sytuacji opisanej w sprawozdaniu finansowym za 2008 rok.

Na podstawie przeprowadzonych analiz Bank utworzył rezerwę na potencjalny wypływ środków pieniężnych z tytułu spraw spornych w kwocie 6 841 tysięcy złotych na dzień 30 czerwca 2009 roku (6 841 tysięcy złotych na dzień 31 grudnia 2008 roku) – zaprezentowane w Nocie 23 „Rezerwy".

26. Informacje uzupełniające do rachunku przepływów pieniężnych

Środki pieniężne i ich ekwiwalenty

Na środki pieniężne oraz ekwiwalenty środków pieniężnych składają się gotówka w kasie oraz na rachunku nostro w Narodowym Banku Polskim, a także należności od banków w rachunku bieżącym oraz inne środki pieniężne o terminie wymagalności do 3 miesięcy licząc od daty nabycia.

	30.06.2009	31.12.2008	30.06.2008
Kasa, środki w Banku Centralnym	2 759 166	5 758 248	4 690 825
Bieżące należności od instytucji finansowych	3 796 336	2 297 563	6 718 740
Razem	**6 555 502**	**8 055 811**	**11 409 565**

Przepływy pieniężne z tytułu odsetek i dywidend otrzymanych i wypłaconych

Przychody z tytułu odsetek - otrzymane	**01.01-30.06.2009**	**01.01-30.06.2008**
Odsetki otrzymane z tytułu udzielonych kredytów i udzielonych pożyczek	3 132 503	3 150 404
Odsetki otrzymane od papierów wartościowych wycenianych do wartości godziwej przez rachunek zysków i strat	170 484	212 042
Odsetki otrzymane z tytułu lokat	102 518	200 875
Odsetki otrzymane od inwestycyjnych papierów wartościowych	246 194	166 429
Odsetki otrzymane od papierów z portfela przeznaczone do obrotu	38 839	30 482
Pozostałe odsetki otrzymane	1 024 964	316 066
Przychody z tytułu odsetek - otrzymane - razem	**4 715 502**	**4 076 298**

Przychody z tytułu dywidend - otrzymane	**01.01-30.06.2009**	**01.01-30.06.2008**
Otrzymane dywidendy od jednostek zależnych, współzależnych i stowarzyszonych	88 220	64
Otrzymane dywidendy od pozostałych podmiotów	2 192	1 371
Przychody z tytułu dywidend - otrzymane - razem	**90 412**	**1 435**

Koszty z tytułu odsetek - zapłacone	**01.01-30.06.2009**	**01.01-30.06.2008**
Odsetki zapłacone z tytułu depozytów	(1 284 495)	(675 160)
Odsetki zapłacone z tytułu otrzymanych kredytów i pożyczek	(24 345)	(42 755)
Odsetki zapłacone z tytułu emisji papierów dłużnych	(63 166)	(50 995)
Pozostałe odsetki zapłacone (głównie z tytułu premii od dłużnych papierów wartościowych, odsetki od zobowiązań z tytułu zabezpieczeń pieniężnych, odsetki od rachunków bieżących środków funduszy specjalnego przeznaczenia)	(843 178)	(441 536)
Razem	**(2 215 184)**	**(1 210 446)**

27. Transakcje ze Skarbem Państwa i jednostkami powiązanymi

W sprawozdaniu z sytuacji finansowej Banku wykazano należności i papiery wartościowe oraz zobowiązania z tytułu transakcji ze Skarbem Państwa, jednostkami budżetowymi oraz podmiotami, w których udziałowcem jest Skarb Państwa.

Na mocy ustawy z dnia 30 listopada 1995 roku o pomocy państwa w spłacie niektórych kredytów mieszkaniowych, refundacji bankom wypłaconych premii gwarancyjnych oraz zmianie niektórych ustaw (Dz. U. z 2003 roku, Nr 119, poz. 1115 z późniejszymi zmianami), PKO BP SA otrzymuje środki z budżetu państwa tytułem wykupu odsetek od kredytów mieszkaniowych.

	01.01.-30.06.2009	01.01.-30.06.2008
Przychody memoriałowe z tytułu przejściowego wykupu przez budżet państwa odsetek od kredytów mieszkaniowych „starego" portfela	96 532	59 367
Przychody otrzymane kasowo z tytułu z tytułu przejściowego wykupu przez budżet państwa odsetek od kredytów mieszkaniowych „starego" portfela	38 052	35 416
Różnica pomiędzy przychodami memoriałowymi a kasowymi – pozycja „Kredyty i pożyczki udzielone klientom".	58 480	23 951

W dniu 29 listopada 2000 roku przyjęto ustawę o objęciu poręczeniami Skarbu Państwa spłaty niektórych kredytów mieszkaniowych (Dz. U. 2000 Nr 122, poz. 1310), która weszła w życie 1 stycznia 2001 roku. Objęcie poręczeniami Skarbu Państwa należności wynikających z kredytów mieszkaniowych „starego" portfela spowodowało neutralizację ryzyka niespłacalności tych kredytów. Wykonanie przez Skarb Państwa umów poręczenia następuje w przypadku nie dokonania przez kredytobiorcę spłaty kredytu w terminach wynikających z umowy kredytowej. Odpowiedzialność Skarbu Państwa ma charakter posiłkowy i skutkuje wówczas, gdy egzekwowanie niespłaconej części kredytu i odsetek, które Bank ma obowiązek podjąć, zanim wystąpi z roszczeniem do Skarbu Państwa, okaże się nieskuteczne. Powyższa ustawa obejmuje poręczeniem 90% pozostałych do spłaty kwot kredytów zaciągniętych, a jeszcze niespłaconych przez spółdzielnie mieszkaniowe. W wyniku wykonania obowiązków poręczyciela Skarb Państwa, zgodnie z instytucją poręczenia, wstępuje w prawa zaspokojonego wierzyciela (Banku) i staje się tym samym wierzycielem w stosunku do kredytobiorcy.

PKO BP SA prowadzi rozliczenia związane z wykupem odsetek od kredytów mieszkaniowych przez Budżet Państwa i z tego tytułu otrzymuje prowizję.

	01.01.-30.06.2009	01.01.-30.06.2008
Przychody z tytułu prowizji	3 631	5 812

Od 1 stycznia 1996 roku Bank został generalnym dystrybutorem znaków wartościowych, z czego otrzymuje prowizje od Budżetu Państwa.

	01.01.-30.06.2009	01.01.-30.06.2008
Przychody z tytułu prowizji	9 651	12 196

W okresie 6 miesięcy zakończonym dnia 30 czerwca 2009 roku Bank zaliczył również do przychodów z tytułu prowizji przychody z tytułu wynagrodzenia za czynności związane z obsługą rekompensat dla emerytów i rencistów, którzy w 1991 roku utracili wzrosty lub dodatki do emerytur i rent, należnych z tytułu pracy w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze oraz dla pracowników sfery budżetowej, którym w drugim półroczu 1991 i w pierwszym półroczu 1992 nie znowelizowano wynagrodzeń.

	01.01.-30.06.2009	01.01.-30.06.2008
Przychody z tytułu prowizji	9	20

Dom Maklerski PKO BP SA pełni funkcję agenta emisji skarbowych obligacji detalicznych na podstawie umowy zawartej 11 lutego 2003 roku pomiędzy Ministrem Finansów a PKO BP SA. Dom Maklerski PKO BP SA na podstawie tej umowy otrzymuje wynagrodzenie z tytułu pełnienia funkcji agenta emisji.

	01.01.-30.06.2009	01.01.-30.06.2008
Przychody z tytułu prowizji	21 890	24 883

Istotne transakcje PKO BP SA z jednostkami powiązanymi ze Skarbem Państwa

Podmiot	30.06.2009			31.12.2008		
	Należności ogółem	Zobowiązania ogółem	Zobowiazania pozabilansowe udzielone o charakterze gwarancyjnym i finansowym	Należności ogółem	Zobowiązania ogółem	Zobowiazania pozabilansowe udzielone o charakterze gwarancyjnym i finansowym
Podmiot 1	486 123	-	383 158	655 219	-	393 730
Podmiot 2	250 000	180 429	-	70 000	50 141	180 000
Podmiot 3	226 667	-	216 695	126 667	-	438 578
Podmiot 4	206 235	97 539	230 573	208 237	-	222 355
Podmiot 5	84 536	-	-	90 575	12 432	-
Podmiot 6	80 537	121 868	269 463	-	-	-
Podmiot 7	63 715	25 000	-	72 817	68 522	-
Podmiot 8	60 683	37 500	22 351	69 593	75 456	12 402
Podmiot 9	47 461	-	-	51 945	-	-
Podmiot 10	44 696	-	-	41 724	-	-
Podmiot 11	40 174	-	11 493	24 999	5 872	30 714
Podmiot 12	24 989	-	11	24 769	-	231
Podmiot 13	24 660	-	5 139	21 787	-	5 497
Podmiot 14	17 679	-	3 689	18 359	28 638	17 641
Podmiot 15	9 884	-	282	9 921	-	49
Pozostałe nieistotne zaangażowanie	67 719	1 007 149	952 320	291 837	1 120 854	558 915
Razem	**1 735 758**	**1 469 485**	**2 095 174**	**1 778 449**	**1 361 915**	**1 860 112**

W I półroczu 2009 roku przychody i koszty nie uległy istotnej zmianie w stosunku do porównawczego okresu. Na powyższe należności nie zostały utworzone istotne odpisy z tytułu utraty wartości.

28. Transakcje z podmiotami powiązanymi kapitałowo

Terminy spłat transakcji z podmiotami powiązanymi kapitałowo i personalnie mieszczą się w przedziale od jednego miesiąca do dziesięciu lat.

30 czerwca 2009 roku

Podmiot	Rodzaj powiązania	Należności netto	w tym kredyty brutto	Zobowiązania	Przychody ogółem	w tym z tytułu odsetek i prowizji	Koszty ogółem	w tym z tytułu odsetek i prowizji	Udzielone zobowiązania pozabilansowe
Powszechne Towarzystwo Emerytalne BANKOWY SA	Jednostka zależna	-	-	15 131	121	121	114	114	-
Centrum Finansowe Puławska Sp. z o.o.	Jednostka zależna	79 653	79 360	23 102	1 979	1 979	23 704	23 036	-
KREDOBANK SA	Jednostka zależna	462 002	403 125	85	14 278	14 278	-	-	219 625
PKO Inwestycje Sp. z o.o.	Jednostka zależna	-	-	8 866	27	27	-	-	3 285
Inteligo Financial Services SA	Jednostka zależna	-	-	106 565	861	9	28 254	2 240	-
Centrum Elektronicznych Usług Płatniczych "eService" SA	Jednostka zależna	406	-	46 388	2 617	2 139	20 528	20 528	2 500
Bankowy Fundusz Leasingowy SA	Jednostka zależna	407 524	135 024	13 935	7 536	7 196	6 959	1 288	417 305
Bankowe Towarzystwo Kapitałowe SA	Jednostka zależna	-	-	8 683	2	2	126	126	10 000
PKO Towarzystwo Funduszy Inwestycyjnych SA	Jednostka zależna	-	-	6 198	42 701	42 694	204	204	467
PKO Finance AB	Jednostka zależna	7 826	-	-	-	-	-	-	-
Fort Mokotów Inwestycje Sp. z o.o.	Jednostka zależna	-	-	-	-	-	-	-	-
Fort Mokotów Sp. z o.o.	Jednostka pośrednio zależna	-	-	7 417	1	1	17	17	-
POMERANKA Sp. z o.o.	Jednostka pośrednio zależna	145 141	144 605	15 143	4 707	4 707	195	195	3 895
Wilanów Investments Sp. z o.o.	Jednostka pośrednio zależna	130 340	130 340	1 567	3 571	3 571	-	-	19 660
PKO Inwestycje Sp. z o.o. (dawna ARKADIA Inwestycje Sp. z o.o.)	Jednostka pośrednio zależna	113 310	-	-	-	-	323	95	-
UKRPOLINWESTYCJE Sp. z o.o.	Jednostka pośrednio zależna	-	-	-	-	-	-	-	-
Bankowy Leasing Sp. z o.o.	Jednostka pośrednio zależna	350 208	349 642	5 150	5 950	5 949	25	25	26 040
BFL Nieruchomości Sp. z o.o.	Jednostka pośrednio zależna	170 388	170 188	4 972	3 941	3 941	5	5	2 000
Finanse - Agent Transferowy Sp. z o.o.	Jednostka pośrednio zależna	-	-	4 140	2	2	71	71	-
Wisłok Inwestycje Sp. z o.o.	Jednostka pośrednio zależna	57 427	57 427	404	1 730	1 730	2	2	-
Baltic Dom Sp. z o.o.	Jednostka pośrednio zależna	15 260	15 260	161	467	467	-	-	-
PKO Inwestycje – Międzyzdroje Sp. z o.o.	Jednostka pośrednio zależna	12 668	12 668	252	622	622	2	2	-
Bankowy Faktoring SA	Jednostka pośrednio zależna	-	-	871	1	1	3	3	-
CENTRUM HAFFNERA Sp. z o.o.	Jednostka współzależna	-	-	135	7	7	-	-	4 470
Centrum Obsługi Biznesu Sp z o.o.	Jednostka współzależna	-	-	-	-	-	-	-	-
Centrum Majkowskiego Sp. z o.o.	Jednostka pośrednio współzależna	-	-	9 233	2	2	80	80	-
Kamienica Morska Sp. z o.o.	Jednostka pośrednio współzależna	-	-	1 570	3	3	-	-	-
Sopot Zdrój Sp. z o.o.	Jednostka pośrednio współzależna	232 829	230 991	3 112	4 939	4 939	7	7	18 287
Promenada Sopocka Sp. z o.o.	Jednostka pośrednio współzależna	49 599	49 599	3 221	1 313	1 313	1	1	-
Bank Pocztowy SA	Jednostka stowarzyszona	-	-	302	-	-	1 531	1 531	14
Kolej Gondolowa Jaworzyna Krynicka SA	Jednostka stowarzyszona	1 500	1 500	-	2	2	15	15	1 500
Poznański Fundusz Poręczeń Kredytowych Sp. z o.o.	Jednostka stowarzyszona	-	-	11 073	-	-	324	324	-
Agencja Inwestycyjna „CORP" SA	Jednostka stowarzyszona	-	-	56	-	-	595	-	-
RAZEM		**2 236 081**	**1 779 729**	**297 732**	**97 380**	**95 702**	**83 085**	**49 909**	**729 048**

(w tysiącach złotych)

31 grudnia 2008 roku

Podmiot	Rodzaj powiązania	Należności netto	w tym kredyty brutto	Zobowiązania	Przychody ogółem	w tym z tytułu odsetek i prowizji	Koszty ogółem	w tym z tytułu odsetek i prowizji	Udzielone zobowiązania pozabilansowe
Powszechne Towarzystwo Emerytalne BANKOWY SA	Jednostka zależna	-	-	14 848	262	79	219	219	-
Centrum Finansowe Puławska Sp. z o.o.	Jednostka zależna	88 168	84 694	23 488	22 085	5 458	41 867	1 429	-
KREDOBANK SA	Jednostka zależna	684 522	677 360	428	20 880	20 880	13	13	28 474
PKO Inwestycje Sp. z o.o.	Jednostka zależna	113 310	-	5 299	62	62	1 135	665	1 785
Inteligo Financial Services SA	Jednostka zależna	15	-	96 885	1 696	1 669	56 018	5 456	-
Centrum Elektronicznych Usług Płatniczych "eService" SA	Jednostka zależna	876 625	-	37 232	4 341	3 915	40 329	40 329	2 500
Bankowy Fundusz Leasingowy SA	Jednostka zależna	595 512	186 937	24 954	38 096	37 279	10 207	1 928	365 560
Bankowe Towarzystwo Kapitałowe SA	Jednostka zależna	-	-	4 088	3	3	289	289	-
PKO Towarzystwo Funduszy Inwestycyjnych SA	Jednostka zależna	8 165	-	6 667	234 182	141 932	1 608	1 608	467
Fort Mokotów Sp. z o.o.	Jednostka pośrednio zależna	-	-	5 018	2	2	143	143	-
POMERANKA Sp. z o.o.	Jednostka pośrednio zależna	129 599	129 599	6 955	6 497	6 497	155	155	24 609
Wilanów Investments Sp. z o.o.	Jednostka pośrednio zależna	106 476	106 476	3 177	4 714	4 714	30	30	43 514
PKO Inwestycje Sp. z o.o. (dawna ARKADIA Inwestycje Sp. z o.o.)	Jednostka pośrednio zależna	12 667	12 667	376	1 165	1 165	4	4	-
Bankowy Leasing Sp. z o.o.	Jednostka pośrednio zależna	161 514	161 514	3 277	3 818	3 818	37	37	40 866
BFL Nieruchomości Sp. z o.o.	Jednostka pośrednio zależna	164 007	164 007	9	7 082	7 082	11	11	2 559
Finanse - Agent Transferowy Sp. z o.o.	Jednostka pośrednio zależna	-	-	6 808	5	5	25	25	-
Wisłok Inwestycje Sp. z o.o.	Jednostka pośrednio zależna	60 368	60 368	4 116	5 040	5 040	30	30	-
Baltic Dom Sp. z o.o.	Jednostka pośrednio zależna	15 260	15 260	604	1 716	1 716	52	52	-
CENTRUM HAFFNERA Sp. z o.o.	Jednostka współzależna	-	-	1 183	17	17	54	54	4 172
Centrum Obsługi Biznesu Sp z o.o.	Jednostka współzależna	33 752	33 598	27 226	2 316	2 311	622	622	-
Centrum Majkowskiego Sp. z o.o.	Jednostka pośrednio współzależna	-	-	8 812	4	4	318	-	-
Kamienica Morska Sp. z o.o.	Jednostka pośrednio współzależna	-	-	1 139	12	11	14	-	3 755
Sopot Zdrój Sp. z o.o.	Jednostka pośrednio współzależna	154 192	151 656	3 175	3 681	3 681	20	20	80 421
Promenada Sopocka Sp. z o.o.	Jednostka pośrednio współzależna	29 083	28 605	395	700	700	10	10	20 996
Bank Pocztowy SA	Jednostka stowarzyszona	-	-	197	7	-	2 102	2 102	-
Kolej Gondolowa Jaworzyna Krynicka SA	Jednostka stowarzyszona	1 361	1 361	1	36	36	8	8	139
Poznański Fundusz Poręczeń Kredytowych Sp. z o.o.	Jednostka stowarzyszona	-	-	-	-	-	-	-	-
Agencja Inwestycyjna „CORP" SA	Jednostka stowarzyszona	-	-	47	509	-	139	-	-
RAZEM		**3 234 596**	**1 814 102**	**286 404**	**358 928**	**248 076**	**155 459**	**55 239**	**619 817**

29. Świadczenia dla kluczowego personelu kierowniczego PKO BP SA

a. krótkoterminowe świadczenia pracownicze

Wynagrodzenia otrzymane od PKO BP SA

Nazwisko i imię	Stanowisko	01.01-30.06.2009	01.01-30.06.2008
	Zarząd Banku		
Pruski Jerzy	Prezes Zarządu Banku	140	29
Drabikowski Bartosz	Wiceprezes Zarządu	139	32
Dresler Krzysztof	Wiceprezes Zarządu	160	-
Mironczuk Tomasz	Wiceprezes Zarządu	120	27
Myjak Jarosław	Wiceprezes Zarządu	117	-
Papierak Wojciech	Wiceprezes Zarządu	118	-
Zarzycki Mariusz	Wiceprezes Zarządu	160	-
Wynagrodzenia Członków Zarządu Banku, którzy przestali pełnić swoje funkcję w 2008			
Juszczak Rafał	Prezes Zarządu Banku	-	270
Klimczak Mariusz	Wiceprezes Zarządu	-	149
Działak Robert	Wiceprezes Zarządu	-	204
Skowroński Adam	Wiceprezes Zarządu	-	205
Kwiatkowski Wojciech	Wiceprezes Zarządu	-	103
Michalak Aldona	Wiceprezes Zarządu	-	112
Duda-Uhryn Berenika	Wiceprezes Zarządu	-	206
Świątkowski Stefan	Wiceprezes Zarządu	-	205
Razem świadczenia krótkoterminowe dla członków Zarządu		**954**	**1 542**
	Rada Nadzorcza Banku		
Piszczek Marzena	Przewodnicząca Rady Nadzorczej	20	10
Lepczyński Błażej	Wiceprzewodniczący Rady Nadzorczej	5	-
Banasiński Cezary	Członek Rady Nadzorczej	5	-
Bossak Jan	Członek Rady Nadzorczej	20	10
Gdański Jacek	Członek Rady Nadzorczej	5	-
Stachowicz Jerzy	Członek Rady Nadzorczej	5	-
Wierzba Ryszard	Członek Rady Nadzorczej	20	10
Wynagrodzenia Członków Rady Nadzorczej, którzy przestali pełnić swoje funkcję w 2009 lub 2008			
Głuchowski Marek	Przewodniczący Rady Nadzorczej	-	9
Krześniak Eligiusz Jerzy	Wiceprzewodniczący Rady Nadzorczej	15	10
Osiatyński Jerzy	Członek Rady Nadzorczej	15	10
Pałaszek Urszula	Członek Rady Nadzorczej	15	18
Sobiecki Roman	Członek Rady Nadzorczej	15	10
Siemiątkowski Tomasz	Sekretarz Rady Nadzorczej	-	9
Czapiewski Maciej	Członek Rady Nadzorczej	-	9
Michałowski Jerzy	Członek Rady Nadzorczej	-	9
Winnik-Kalemba Agnieszka	Członek Rady Nadzorczej	-	9
Razem świadczenia krótkoterminowe dla członków Rady Nadzorczej		**140**	**123**
Razem świadczenia krótkoterminowe		**1 094**	**1 665**

Wynagrodzenia otrzymane od jednostek powiązanych (innych niż Skarb Państwa i jednostki powiązane ze Skarbem Państwa)

Nazwisko i imię	Stanowisko	01.01-30.06.2009	01.01-30.06.2008
Zarząd Banku			
Pruski Jerzy	Prezes Zarządu Banku	112	-
Drabikowski Bartosz	Wiceprezes Zarządu	110	-
Dresler Krzysztof	Wiceprezes Zarządu	110	-
Mironczuk Tomasz	Wiceprezes Zarządu	109	14
Myjak Jarosław	Wiceprezes Zarządu	53	-
Papierak Wojciech	Wiceprezes Zarządu	53	-
Zarzycki Mariusz	Wiceprezes Zarządu	89	-
Juszczak Rafał	Prezes Zarządu Banku	-	171
Klimczak Mariusz	Wiceprezes Zarządu	-	112
Działak Robert	Wiceprezes Zarządu	-	110
Skowroński Adam	Wiceprezes Zarządu	-	56
Świątkowski Stefan	Wiceprezes Zarządu	-	88
Kwiatkowski Wojciech	Wiceprezes Zarządu	-	62
Razem świadczenia krótkoterminowe dla Członków Zarządu		**636**	**613**
Rada Nadzorcza Banku			
Gdański Jacek	Członek Rady Nadzorczej	21	-
Winnik-Kalemba Agnieszka	Członek Rady Nadzorczej	-	50
Głuchowski Marek	Przewodniczący Rady Nadzorczej	-	41
Razem świadczenia krótkoterminowe dla Członków Rady Nadzorczej		**21**	**91**
Razem świadczenia krótkoterminowe		**657**	**704**

b. świadczenia po okresie zatrudnienia

W okresie 6 miesięcy zakończonym dnia 30 czerwca 2009 roku oraz odpowiednio dnia 30 czerwca 2008 roku nie wypłacono świadczeń po okresie zatrudnienia.

c. pozostałe świadczenia długoterminowe

W okresie 6 miesięcy zakończonym dnia 30 czerwca 2009 roku oraz odpowiednio dnia 30 czerwca 2008 roku nie wypłacono świadczeń zaliczanych do „pozostałych świadczeń długoterminowych".

d. świadczenia z tytułu rozwiązania stosunku pracy

W okresie 6 miesięcy zakończonym dnia 30 czerwca 2009 roku oraz odpowiednio dnia 30 czerwca 2008 roku nie wypłacono świadczeń z tytułu rozwiązania stosunku pracy.

e. płatności w formie akcji własnych

W okresie 6 miesięcy zakończonym dnia 30 czerwca 2009 roku oraz odpowiednio dnia 30 czerwca 2008 roku nie wypłacono świadczeń w formie płatności akcjami własnymi.

Kredyty, pożyczki, gwarancje i inne pożyczki świadczone przez Bank na rzecz kierownictwa i pracowników

	30.06.2009	31.12.2008
Pracownicy	1 268 252	1 217 814
Członkowie Zarządu	154	150
Członkowie Rady Nadzorczej Banku	69	71
Razem	**1 268 475**	**1 218 035**

30. Objaśnienie różnic między wcześniej publikowanymi sprawozdaniami a niniejszym sprawozdaniem finansowym

Poniżej zaprezentowano zestawienie zmian wprowadzonych do wcześniej publikowanych danych w celu zapewnienia porównywalności z danymi za 6 miesięcy 2009 roku.

RACHUNEK ZYSKÓW I STRAT
POWSZECHNEJ KASY OSZCZĘDNOŚCI BANKU POLSKIEGO SA

Tytuł (w zakresie przekształconych pozycji)	**01.01 - 30.06.2008** prezentowany poprzednio	**01.01 - 30.06.2008** dane porównawcze	**Różnica**
Wynik na instrumentach finansowych wycenianych do wartości godziwej	(60 907)	(50 248)	10 659 [1)]
Wynik z pozycji wymiany	366 285	355 626	(10 659) [1)]
Pozostałe koszty operacyjne	(39 309)	(38 511)	798 [2)]
Ogólne koszty administracyjne	(1 871 453)	(1 872 251)	(798) [2)]

1) Zmiana sposobu prezentacji wybranych przychodów i kosztów z tytułu handlowych instrumentów pochodnych.
2) Zmiana sposobu prezentacji nieplanowanej amortyzacji.

Zmiana prezentacyjna oznaczona liczbą 1 wynika z przeniesienia w 2009 roku wyceny do wartości godziwej opcji walutowych z „Wyniku na instrumentach finansowych wycenianych do wartości godziwej" do „Wyniku z pozycji wymiany". Przyjęty nowy sposób prezentacji wyniku z wyceny opcji walutowych pozwala na lepsze oddanie sensu ekonomicznego opcji walutowych – łącznie z zabezpieczającymi je transakcjami natychmiastowymi i terminowymi (zabezpieczających pozycję walutową generowaną w efekcie oddziaływania zmian parametrów rynkowych na pozycję otwartą w opcjach walutowych).

Zmiana prezentacyjna oznaczona liczbą 2 wynika ze zmiany prezentacyjnej dokonanej w rocznym sprawozdaniu Banku sporządzonym na dzień 31 grudnia 2008 roku.

31. Cele i zasady zarządzania ryzykiem związanym z instrumentami finansowymi

Działalność bankowa jest narażona na wiele rodzajów ryzyka, między innymi takich jak ryzyko kredytowe, rynkowe, operacyjne oraz biznesowe. Kontrolowanie wpływu tych rodzajów ryzyka należy do najważniejszych celów zarządzania Bankiem, a poziom ryzyka stanowi ważny składnik procesu planistycznego.

Model organizacyjny zarządzania ryzykiem

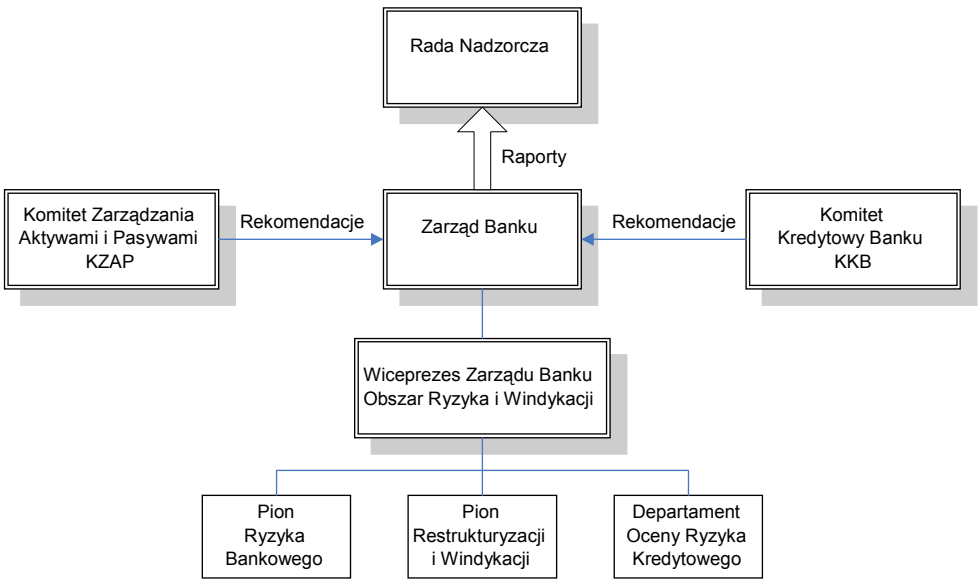

Proces zarządzania ryzykiem jest nadzorowany przez Radę Nadzorczą Banku, która regularnie otrzymuje informacje o profilu ryzyka w Banku oraz najważniejszych działaniach podejmowanych w zakresie zarządzania ryzykiem.

Zarząd Banku odpowiada za strategię zarządzania ryzykiem, w tym za nadzorowanie i monitorowanie działań podejmowanych przez Bank w zakresie zarządzania ryzykiem. Zarząd Banku akceptuje najważniejsze decyzje mające wpływ na profil ryzyka Banku oraz regulacje wewnętrzne określające system zarządzania ryzykiem. Operacyjne zarządzanie ryzykiem – w zakresie przyznanych kompetencji – prowadzą komórki organizacyjne Centrali Banku zgrupowane w ramach Pionu Ryzyka Bankowego, Pionu Restrukturyzacji i Windykacji oraz Departament Oceny Ryzyka Kredytowego.

Zarządzanie ryzykiem rynkowym i portfelowym ryzykiem kredytowym w Banku wspierają dwa komitety, którym przewodniczy wiceprezes Zarządu Banku nadzorujący Obszar Ryzyka i Windykacji:

- Komitet Zarządzania Aktywami i Pasywami („KZAP”),
- Komitet Kredytowy Banku („KKB”).

KZAP podejmuje decyzje oraz wydaje rekomendacje dla Zarządu Banku w zakresie zarządzania ryzykiem rynkowym, zarządzania portfelowym ryzykiem kredytowym oraz zarządzania aktywami i pasywami Banku.

KKB podejmuje decyzje kredytowe w odniesieniu do pojedynczych znaczących wartościowo zaangażowań kredytowych, bądź wydaje rekomendacje w tym zakresie dla Zarządu Banku. Ponadto, komitety kredytowe funkcjonują również na innych poziomach struktury organizacyjnej Banku. Ich zadaniem jest wydawanie rekomendacji dotyczących decyzji kredytowych istotnych ze względu na poziom ryzyka lub wielkość ekspozycji.

Wpływ światowego kryzysu na zarządzanie ryzykiem bankowym

W I połowie 2009 roku kryzys finansowy w dalszym ciągu wpływał na sytuację na światowych rynkach finansowych. W okresie tym, w odróżnieniu od 2008 roku, dzięki skoordynowanym akcjom rządów i banków centralnych, polepszeniu uległa sytuacja w sektorze bankowym (brak upadków i przejęć większych instytucji finansowych oraz stopniowy spadek awersji do ryzyka przejawiający się spadkiem wartości indeksów kredytowych), z drugiej jednak strony kryzys w coraz większym stopniu zaczął wpływać na gospodarkę realną (spadek PKB, wzrost bezrobocia) szczególnie krajów Europy Wschodniej.

W I półroczu 2009 roku w dalszym ciągu priorytetem Banku było utrzymywanie silnej pozycji kapitałowej oraz przyrost stabilnej bazy depozytowej, które warunkują wzrost portfela kredytowego Banku.

W konsekwencji tego w I półroczu 2009 roku Bank:

- kontynuował działania mające na celu pozyskanie nowych depozytów od swoich klientów,
- uwzględniał w stosowanych metodach pomiaru ryzyka bankowego uwarunkowania wynikające z kryzysu finansowego (m.in. w zakresie scenariuszy stress-testowych),
- rozszerzył zakres i zwiększył częstotliwość raportów zarządczych na temat ryzyka przekazywanych Zarządowi Banku.

Bank w I połowie 2009 roku kontynuował politykę zaostrzonych wymogów kredytowych związanych z udzielaniem kredytów dla osób fizycznych w walutach obcych objawiającą się m.in. w zwiększonych wymogach dotyczących minimalnego wkładu własnego przy kredytach hipotecznych, w ograniczeniach w kredytowaniu klientów obciążonych wysokim poziomem ryzyka kredytowego oraz podniesieniu marż kredytowych dla nowo udzielanych kredytów dla klientów bankowości korporacyjnej oraz detalicznej.

Dodatkowo, w celu umożliwienia bieżącej reakcji na dynamicznie zmieniającą się sytuację na rynkach finansowych, w Banku kontynuował prace zespół do spraw kryzysowych, który cyklicznie przekazywał informacje Zarządowi Banku na temat bieżących wydarzeń na rynkach finansowych.

Ryzyko kredytowe

Ryzyko kredytowe jest rozumiane jako ryzyko poniesienia strat w wyniku niewywiązania się kontrahenta z zobowiązań wobec banku lub jako ryzyko spadku wartości ekonomicznej wierzytelności banku w wyniku pogorszenia się zdolności kontrahenta do obsługi zobowiązań.

Pomiar ryzyka portfelowego

W celu określenia poziomu ryzyka kredytowego portfeli kredytowych Bank wykorzystuje różne metody pomiaru i wyceny ryzyka kredytowego, w tym:

- prawdopodobieństwo niewypłacalności (PD),
- oczekiwaną stratę kredytową (EL),
- wartość zagrożoną ryzykiem kredytowym (CVaR),
- miary efektywności metodologii scoringowych (Accuracy Ratio),
- udział i strukturę kredytów zagrożonych,
- udział i strukturę ekspozycji spełniających przesłankę indywidualnej utraty wartości.

Bank systematycznie rozwija zakres wykorzystywanych mierników ryzyka kredytowego z uwzględnieniem wymagań metody ratingów wewnętrznych (IRB), jak również rozszerza zakres stosowania miar ryzyka w celu pełnego pokrycia portfela kredytowego Banku tymi metodami.

Metody pomiaru portfelowego ryzyka kredytowego pozwalają m.in. na uwzględnienie ryzyka kredytowego w cenie usług, ustalanie optymalnej wysokości punktów odcięcia oraz wyznaczanie stawek odpisów z tytułu utraty wartości.

Polityka zabezpieczeń kredytowych

Prowadzona przez Bank polityka zabezpieczeń ma na celu należyte zabezpieczenie ryzyka kredytowego, na jakie narażony jest Bank, w tym przede wszystkim ustanowienie zabezpieczeń dających możliwie najwyższy poziom odzysku w przypadku konieczności prowadzenia działań windykacyjnych wierzytelności. Ustanawianie określonych typów zabezpieczeń uzależnione jest od produktu oraz rodzaju klienta.

Narzędzia zarządzania ryzykiem kredytowym

Do podstawowych narzędzi zarządzania ryzykiem kredytowym stosowanych w Banku należą:

- reguły określania dostępności do kredytowania, w tym punkty odcięcia – minimalna liczba punktów przyznawanych w wyniku oceny wiarygodności z wykorzystaniem systemu scoringowego (dla klienta indywidualnego), bądź klasa ratingu klienta oraz klasa ratingu łącznego (dla klienta instytucjonalnego), od których można dokonać z klientem transakcji kredytowej,
- minimalne warunki transakcji określone dla danego typu transakcji (np. minimalna wartość LtV, maksymalna kwota kredytu, wymagane zabezpieczenie),
- minimalne marże kredytowe – marże na ryzyko kredytowe związane z dokonaniem przez Bank określonej transakcji kredytowej z danym klientem instytucjonalnym, przy czym oferowane klientowi oprocentowanie nie może być niższe od stawki referencyjnej powiększonej o marżę na ryzyko kredytowe,
- limity koncentracji – limity określone w art. 71 ust. 1 ustawy Prawo bankowe, limity branżowe i na finansowanie nieruchomości,
- limity kompetencyjne – określają maksymalny poziom uprawnień do podejmowania decyzji kredytowych wobec klientów Banku; limity zależą przede wszystkim od kwoty zaangażowania kredytowego Banku w stosunku do klienta (lub grupy klientów powiązanych) i okresu transakcji kredytowej; wysokość limitów kompetencyjnych zależy od poziomu podejmowania decyzji kredytowej (w strukturze organizacyjnej Banku).

Raportowanie ryzyka kredytowego

W Banku sporządzane są miesięczne i kwartalne raporty na temat ryzyka kredytowego, którego odbiorcami są m.in. KZAP, KKB, Zarząd Banku i Rada Nadzorcza Banku. Raporty zawierają informację o historycznej wysokości ryzyka kredytowego oraz o prognozie poziomu ryzyka kredytowego.

Ekspozycja Banku na ryzyko kredytowe

Należności od banków	Zaangażowanie	
	30.06.2009	31.12.2008
Należności z rozpoznaną utratą wartości	30 620	28 486
w tym oceniane metodą indywidualną	30 070	28 486
Należności bez rozpoznanej utraty wartości	4 866 074	3 906 598
nieprzeterminowane	4 865 437	3 905 135
przeterminowane	637	1 463
Razem brutto	**4 896 694**	**3 935 084**
Odpisy z tytułu utraty wartości	**(30 175)**	**(28 111)**
Razem według wartości bilansowej (netto)	**4 866 519**	**3 906 973**

Kredyty i pożyczki udzielone klientom	Zaangażowanie	
	30.06.2009	31.12.2008
Kredyty i pożyczki z rozpoznaną utratą wartości	6 532 624	3 161 595
w tym oceniane metodą indywidualną	3 837 436	1 438 770
Kredyty i pożyczki bez rozpoznanej utraty wartości	101 427 697	97 540 964
nieprzeterminowane	95 407 134	92 553 616
przeterminowane	6 020 563	4 987 348
Razem brutto	**107 960 321**	**100 702 559**
Odpisy z tytułu utraty wartości	**(2 928 943)**	**(2 600 540)**
Razem według wartości bilansowej (netto)	**105 031 378**	**98 102 019**

Począwszy od 2009 roku Bank dokonał zmian w metodologii ustalania odpisów aktualizujących z tytułu utraty wartości ekspozycji kredytowych oraz rozszerzył zakres przesłanek wskazujących na utratę wartości – ekspozycje wobec kredytobiorców, dla których nastąpiło w okresie kredytowania pogorszenie się sytuacji ekonomiczno-finansowej (wyrażające się wyznaczeniem ratingu klienta „G"), ekspozycje, w przypadku których zawarto umowy restrukturyzacyjne bądź obserwowano opóźnienie od 3 do 6 miesięcy dla osób fizycznych aktualnie są traktowane jako należności z indywidualną utratą wartości i objęte są metodą indywidualną lub portfelową.

W konsekwencji, na dzień 30 czerwca 2009 roku, należności te zwiększyły wartość kredytów i pożyczek z rozpoznaną utratą wartości o 2 817 835 tysięcy złotych. Na dzień 31 grudnia 2008 roku, należności te były prezentowane w pozycji „należności bez rozpoznanej utraty wartości".

Inwestycyjne papiery wartościowe dostępne do sprzedaży - dłużne papiery wartościowe	Zaangażowanie	
	30.06.2009	31.12.2008
Dłużne papiery wartościowe z rozpoznaną utratą wartości	33 857	18 104
w tym oceniane metodą indywidualną	33 857	18 104
Dłużne papiery wartościowe bez rozpoznanej utraty wartości	6 096 706	8 683 375
nieprzeterminowane	6 096 706	8 683 375
Razem brutto	**6 130 563**	**8 701 479**
Odpisy z tytułu utraty wartości	**(16 251)**	**(15 791)**
Razem według wartości bilansowej (netto)	**6 114 312**	**8 685 688**

Stopień narażenia na ryzyko kredytowe

Poniższa tabela prezentuje maksymalne narażenie na ryzyko kredytowe Banku na dzień 30 czerwca 2009 roku oraz na dzień 31 grudnia 2008 roku, bez uwzględnienia wartości zabezpieczeń i związanej z nimi poprawy sytuacji kredytowej według wartości bilansowej netto.

	30.06.2009	31.12.2008
Rachunek bieżący w Banku Centralnym	941 360	3 419 832
Należności od banków	4 866 519	3 906 973
Aktywa finansowe przeznaczone do obrotu - dłużne papiery wartościowe	1 742 988	1 491 524
Pochodne instrumenty finansowe	3 079 970	3 599 545
Instrumenty finansowe wyceniane do wartości godziwej przez rachunek zysków i strat - dłużne papiery wartościowe	9 865 290	4 546 497
Kredyty i pożyczki udzielone klientom	105 031 378	98 102 019
Inwestycyjne papiery wartościowe dostępne do sprzedaży - dłużne papiery wartościowe	6 178 536	8 685 688
Inne aktywa - inne aktywa finansowe	353 225	352 382
Razem	**132 059 266**	**124 104 460**

Pozycje pozabilansowe	**30.06.2009**	**31.12.2008**
Udzielone zobowiązania nieodwołalne	7 783 036	7 714 609
Udzielone gwarancje	3 683 696	3 186 778
Udzielone akredytywy	182 110	551 760
Gwarancje emisji	1 552 327	821 005
Razem	**13 201 169**	**12 274 152**

Koncentracja ryzyka kredytowego w Banku

Bank definiuje ryzyko koncentracji kredytowej jako ryzyko wynikające z istotnego zaangażowania wobec pojedynczych podmiotów lub grup podmiotów, których zdolność spłaty zadłużenia zależna jest od wspólnego czynnika ryzyka. Bank analizuje ryzyko koncentracji wobec:

- największych podmiotów,
- największych grup kapitałowych,
- branż,
- regionów geograficznych,
- walut.

Koncentracja wobec największych podmiotów

Ustawa Prawo bankowe określa limity maksymalnego zaangażowania Banku. Zgodnie z art. 71 ust. 1 tej ustawy suma wierzytelności Banku, udzielonych przez Bank zobowiązań pozabilansowych oraz posiadanych przez Bank bezpośrednio lub pośrednio akcji lub udziałów w innym podmiocie, wniesionych dopłat w spółce z ograniczoną odpowiedzialnością lub też wkładów albo sum komandytowych – w zależności od tego, która z tych kwot jest większa – w spółce komandytowej lub komandytowo akcyjnej, obciążonych ryzykiem jednego podmiotu lub podmiotów powiązanych kapitałowo lub organizacyjnie nie może przekroczyć 20% funduszy własnych Banku w przypadku, gdy którykolwiek z tych podmiotów jest podmiotem powiązanym z Bankiem lub 25% funduszy własnych Banku w przypadku, gdy podmioty te nie są podmiotami powiązanymi z Bankiem.

Ponadto ustawodawca w art. 71 ust. 2 ustawy Prawo bankowe określił, że zaangażowanie Banku w transakcje z podmiotami, wobec których zaangażowanie przekracza 10% funduszy własnych Banku, nie może łącznie przekroczyć 800% tych funduszy.

Na dzień 30 czerwca 2009 roku oraz na dzień 31 grudnia 2008 roku limity koncentracji nie były przekroczone.

Na dzień 30 czerwca 2009 roku poziom ryzyka koncentracji Banku wobec pojedynczych zaangażowań był niewielki – największe zaangażowanie wobec pojedynczego podmiotu wyniosło 7,5% funduszy własnych Banku.

Na dzień 31 grudnia 2008 roku największe zaangażowanie wobec pojedynczego podmiotu wyniosło 9,6% funduszy własnych Banku.

Koncentracja wobec największych grup kapitałowych

Na dzień 30 czerwca 2009 roku poziom ryzyka koncentracji Banku w grupę kapitałową był niewielki – największa koncentracja zaangażowania Banku w grupę kapitałową wyniosła 14,7% funduszy własnych Banku i jest konsekwencją konsolidacji spółek sektora energetycznego.

Koncentracja wobec segmentów branżowych

W Banku stosowane są limity branżowe, których celem jest ograniczanie poziomu ryzyka związanego z finansowaniem klientów instytucjonalnych prowadzących działalność w wybranych branżach, charakteryzujących się wysokim poziomem ryzyka kredytowego oraz unikanie nadmiernego poziomu koncentracji branżowej.

W stosunku do 31 grudnia 2008 roku wzrosło zaangażowanie Banku we wszystkie grupy branżowe z wyjątkiem grup: rolnictwo, leśnictwo, rybactwo oraz przemysł spożywczy i tytoniowy, usługi finansowe i nauka, administracja publiczna, edukacja oraz ochrona zdrowia (łącznie spadek o 0,7 mld zł). Największy wzrost odnotowano w grupach branż: budownictwo oraz obsługa i wynajem nieruchomości (+1,4 mld zł), przemysł przetwórczy (+0,7 mld zł), handel i naprawy (+0,7 mld zł).

Łączne zaangażowanie w cztery największe grupy branż: handel i naprawy, przemysł przetwórczy budownictwo oraz obsługa i wynajem nieruchomości i Pozostałe usługi niefinansowe wyniosło ok. 67% wartości portfela kredytów objętych analizą branżową.

Koncentracja wobec regionów geograficznych

Portfel kredytowy Banku jest zdywersyfikowany pod względem koncentracji geograficznej.

Największa koncentracja portfela kredytowego Banku występuje w regionie mazowieckim. Ponad połowa portfela kredytowego Banku skupiona jest w czterech regionach: mazowieckim, śląsko-opolskim, wielkopolskim i małopolsko-świętokrzyskim, które odpowiadają również za znaczącą część populacji i gospodarki Polski.

Koncentracja walutowa ryzyka kredytowego

Na dzień 30 czerwca 2009 roku udział ekspozycji w walutach wymienialnych w całym portfelu Banku wyniósł 27,6% (na dzień 31 grudnia 2008 roku wyniósł 27,8%). Największą część zaangażowania denominowanego w walutach obcych Banku stanowią ekspozycje w CHF dotyczące głównie kredytów mieszkaniowych (78,4% portfela walutowego), których udział w całym portfelu kredytowym w stosunku do stanu na dzień 31 grudnia 2008 roku spadł o 0,6 p.p.

Niewielki spadek udziału kredytów denominowanych w walutach obcych w I połowie 2009 roku wynika z niższej dynamiki sprzedaży walutowych kredytów mieszkaniowych niż w walucie polskiej, co jest efektem zaostrzenia w IV kwartale 2008 roku polityki kredytowej PKO BP SA w zakresie kredytów udzielanych w walutach obcych.

Inne rodzaje koncentracji

Zgodnie z Rekomendacją S Bank stosuje wewnętrzne limity dotyczące portfela kredytów przeznaczonych na finansowanie nieruchomości dla klientów indywidualnych. W I półroczu 2009 roku limity te nie zostały przekroczone.

Aktywa finansowe, wobec których stwierdzono utratę wartości metodą zindywidualizowaną według wartości bilansowej brutto

	30.06.2009	31.12.2008
Należności od banków	**30 070**	**28 486**
Kredyty i pożyczki udzielone klientom	**3 837 436**	**1 438 770**
sektor finansowy	11 026	14 436
kredyty gospodarcze	11 026	14 436
sektor niefinansowy	3 820 201	1 414 795
kredyty konsumpcyjne	-	18 525
kredyty mieszkaniowe	502 703	105 716
kredyty gospodarcze	3 317 498	1 290 554
sektor budżetowy	6 209	9 539
kredyty gospodarcze	6 209	9 539
Inwestycyjne papiery wartościowe dostępne do sprzedaży	**33 857**	**23 862**
emitowane przez podmioty finansowe	-	2 599
emitowane przez podmioty niefinansowe	22 899	21 263
emitowane przez instytucje rządowe i samorządowe	10 958	-
Razem	**3 901 363**	**1 491 118**

Ryzyko rynkowe

Ryzyko rynkowe jest rozumiane jako ryzyko poniesienia straty na skutek niekorzystnych zmian parametrów rynkowych takich jak stopa procentowa i kurs walutowy lub zmienności tych parametrów (*volatility*), a także ryzyko utraty płynności.

Ryzyko stopy procentowej

Celem zarządzania ryzykiem stopy procentowej jest identyfikacja obszarów ryzyka stopy procentowej oraz kształtowanie struktury sprawozdania z sytuacji finansowej i zobowiązań pozabilansowych w sposób pozwalający na maksymalizację wartości aktywów netto oraz wyniku odsetkowego w ramach przyjętego profilu ryzyka stopy procentowej.

W procesie zarządzania ryzykiem stopy procentowej Bank w szczególności wykorzystuje miary wartości zagrożonej (VaR), testy warunków skrajnych oraz miary wrażliwości dochodu odsetkowego.

Do głównych narzędzi zarządzania ryzykiem stopy procentowej należą:

1) procedury dotyczące zarządzania ryzykiem stopy procentowej,
2) limity i wartości progowe na ryzyko stopy procentowej,
3) określenie dopuszczalnych transakcji na stopie procentowej.

W Banku zostały ustanowione limity i wartości progowe na ryzyko stopy procentowej obejmujące m.in. wrażliwość cenową, wrażliwość dochodu odsetkowego, limity oraz wartości progowe strat, a także limity instrumentów wrażliwych na zmiany stóp procentowych. Limity te zostały wyznaczone z uwzględnieniem poszczególnych portfeli Banku.

Ekspozycja Banku na ryzyko stopy procentowej kształtowała się w ramach przyjętych limitów. Bank był głównie narażony na ryzyko złotowej stopy procentowej, które odpowiadało za ok. 88% wartości zagrożonej Banku (VaR) na dzień 30 czerwca 2009 roku oraz ok. 83% na dzień 31 grudnia 2008 roku.

VaR Banku oraz analizę *stress testową* narażenia Banku na ryzyko stopy procentowej przedstawia poniższa tabela:

Nazwa miary wrażliwości	30.06.2009	31.12.2008
VaR 10 - dniowy (tys. PLN)	28 153	72 337
Równoległe przesunięcie krzywych stóp procentowych o 200 pb. (tys. PLN)*	195 820	133 919*

*Dane sprowadzone do porównywalności.

Na dzień 30 czerwca 2009 roku wartość zagrożona na stopie procentowej Banku w horyzoncie 10-dniowym (VaR 10-dniowy) wyniosła 28 153 tysięcy złotych, co stanowiło ok. 0,23% funduszy własnych Banku. Na dzień 31 grudnia 2008 roku miara VaR dla Banku wyniosła 72 337 tysięcy złotych, co stanowiło ok. 0,60% funduszy własnych Banku. W I połowie 2009 roku ryzyko stopy procentowej zdeterminowane było głównie ryzykiem niedopasowania terminów przeszacowań aktywów i zobowiązań.

Ryzyko walutowe

Celem zarządzania ryzykiem walutowym jest identyfikacja obszarów ryzyka walutowego i podejmowanie działań mających na celu ograniczenie ryzyka walutowego do akceptowanych rozmiarów.

Ryzyko walutowe Banku jest monitorowane i raportowane w cyklu dziennym. Pozycje walutowe, generowane w działalności podstawowej transferowane są do działalności spekulacyjnej Banku, gdzie są zarządzane w ramach limitów i wartości progowych na tę działalność.

Do pomiaru ryzyka walutowego stosowany jest w Banku model wartości zagrożonej (VaR) oraz testy warunków skrajnych.

Głównymi narzędziami zarządzania ryzykiem walutowym są:

1) procedury dotyczące zarządzania ryzykiem walutowym,
2) limity i wartości progowe na ryzyko walutowe,
3) określenie dopuszczalnych transakcji walutowych oraz stosowanych w tych transakcjach kursów walutowych.

Wielkości, na które nałożone są limity i wartości progowe to m. in.: pozycje walutowe, wartość zagrożona obliczana w horyzoncie 10-dniowym oraz strata dzienna na rynku walutowym.

Ryzyko walutowe zarówno na dzień 30 czerwca 2009 roku oraz na dzień 31 grudnia 2008 roku kształtowało się na niskim poziomie.

VaR oraz analizę *stress testową* aktywów finansowych Banku narażonych na ryzyko walutowe, łącznie dla wszystkich walut, prezentuje poniższa tabela:

Nazwa miary wrażliwości	30.06.2009	31.12.2008
10-dniowy VaR przy poziomie ufności 99% (tys. PLN)	28 467**	11 297*
Zmiana kursów WAL/PLN o 15% (tys. PLN)	59 231**	10 631

* Wartość VaR na dzień 31 grudnia 2008 roku wynikała głównie z pozycji w USD, która z kolei była wynikiem objęcia przez Bank akcji KREDOBANK SA, których rejestracja nastąpiła w dniu 31 grudnia 2008 roku.

** Wysoka wartość stress-testu oraz VaR 10-d dla Banku wynika z wysokiej długiej pozycji walutowej w CHF (363 mln PLN) powstała wskutek uwzględnienia korekty dotyczącej zmiany krzywych używanych do wyceny transakcji CIRS.

Wielkość pozycji walutowych dla poszczególnych walut prezentuje poniższa tabela:

	30.06.2009	31.12.2008
	Pozycja walutowa	Pozycja walutowa
USD	14 456	(97 267)
GBP	(1 577)	(1 497)
CHF	362 862*	(10 304)
EUR	(2 435)	20 134
Pozostałe (Globalna Netto)	20 732	18 062

* Wysoka długa pozycja walutowa Banku w CHF (363 mln PLN) powstała wskutek uwzględnienia korekty dotyczącej zmiany krzywych używanych do wyceny transakcji CIRS.

Wielkość pozycji walutowych jest kluczowym (poza zmiennościami kursów walutowych) czynnikiem determinującym poziom ryzyka walutowego, na jakie narażony jest Bank. Na poziom pozycji walutowych wpływają wszystkie transakcje walutowe, jakie zostają zawarte przez Bank, nie tylko bilansowe (np. kredyty), ale również pozabilansowe (np. transakcje pochodne, w szczególności CIRS). Zgodnie z obowiązującymi w Banku zasadami zarządzania ryzykiem walutowym codziennie otwierana przez Bank pozycja walutowa w działalności bankowej (np. wypłata nowych kredytów walutowych w PLN, spłata przez klienta zaciągniętego kredytu walutowego w PLN, przewalutowanie kredytu) jest w każdym dniu domykana, także przy wykorzystaniu instrumentów pochodnych. Oznacza to, że pozycja walutowa Banku na koniec dnia może się składać wyłącznie z wygenerowanej w tym dniu nowej pozycji w działalności bankowej oraz ograniczonej limitami pozycji walutowej pochodzącej z działalności handlowej, co powoduje, że narażenie Banku na ryzyko walutowe jest niskie (w odniesieniu do funduszy własnych VaR 10-d dla pozycji walutowej Banku na koniec I półrocza 2009 roku wynosił ok. 0,24%).

Ryzyko płynności

Celem zarządzania ryzykiem płynności jest kształtowanie struktury sprawozdania z sytuacji finansowej oraz zobowiązań pozabilansowych zapewniającej stałą płynność Banku z uwzględnieniem charakteru prowadzonej działalności oraz potrzeb mogących się pojawić w wyniku zmian otoczenia rynkowego.

Podstawą polityki Banku w zakresie płynności jest utrzymywanie portfela płynnych papierów wartościowych oraz akumulacja stabilnej bazy depozytowej. W polityce zarządzania ryzykiem płynności wykorzystuje się również instrumenty rynku pieniężnego, w tym operacje otwartego rynku NBP.

W Banku wykorzystywane są następujące miary ryzyka płynności:

1) kontraktowa i urealniona luka płynności,
2) rezerwa płynności,
3) badanie stabilności portfela depozytów i kredytów,
4) analizy szokowe (*stress-testy* płynności).

Głównymi narzędziami zarządzania ryzykiem płynności w Banku są:

1) procedury dotyczące zarządzania ryzykiem płynności,
2) limity i wartości progowe ograniczające ryzyko płynności,
3) transakcje depozytowe, lokacyjne, pochodne, w tym walutowe transakcje strukturalne, oraz transakcje kupna i sprzedaży papierów wartościowych,
4) transakcje zapewniające długoterminowe finansowanie działalności kredytowej Banku.

Dla zapewnienia właściwego poziomu płynności w Banku przyjęte zostały limity i wartości progowe na ryzyko płynności. Limity i wartości progowe zostały przyjęte zarówno na miary płynności krótkoterminowej, jak i na miary płynności średnio- i długoterminowej.

Prezentowane poniżej urealnione luki płynności zawierają m.in. urealnienia dotyczące osadu depozytów podmiotów niefinansowych i ich wymagalności, osadu kredytów w rachunku bieżącym podmiotów

niefinansowych i ich zapadalności oraz płynnych papierów wartościowych i ich terminu zapadalności, co jest głównym elementem wyróżniającym lukę urealnioną od nieurealnionej.

	a'vista	0 - 1 miesiąc	1 - 3 miesięcy	3 - 6 miesięcy	6 - 12 miesięcy	12 - 36 miesięcy	36 - 60 miesięcy	pow. 60 miesięcy
30.06.2009								
Urealniona luka okresowa	4 350 275	9 058 350	(3 554 853)	(2 762 290)	2 435 895	4 042 390	1 784 947	**(15 354 714)**
Urealniona skumulowana luka okresowa	4 350 275	13 408 625	9 853 772	7 091 482	9 527 377	13 569 767	15 354 714	-
31.12.2008								
Urealniona luka okresowa	4 568 859	5 852 435	(2 914 818)	(1 798 141)	1 989 986	4 250 513	1 924 376	**(13 873 210)**
Urealniona skumulowana luka okresowa	4 568 859	10 421 294	7 506 476	5 708 335	7 698 321	11 948 834	13 873 210	-

We wszystkich przedziałach urealniona skumulowana luka płynności Banku wykazywała wartości dodatnie na dzień 30 czerwca 2009 roku oraz na dzień 31 grudnia 2008 roku. Oznacza to nadwyżkę zapadających aktywów nad wymagalnymi zobowiązaniami.

Poniższa tabela przedstawia rezerwę płynności na koniec I półrocza 2009 roku oraz na koniec 2008 roku:

Nazwa miar wrażliwości	30.06.2009	31.12.2008
Rezerwa płynności do 1 miesiąca* (mln PLN)	8 703	6 666

* Rezerwa płynności jest to różnica między najbardziej płynnymi aktywami a oczekiwanymi i potencjalnymi zobowiązaniami, które stają się wymagalne w danym horyzoncie czasowym.

Na dzień 30 czerwca 2009 roku poziom osadu depozytów podmiotów niefinansowych stanowił ok. 94% wszystkich depozytów zdeponowanych w Banku przez klientów niefinansowych Banku, co oznacza brak zmian w porównaniu do końca 2008 roku.

Ryzyko operacyjne i braku zgodności

Ryzyko operacyjne

Ryzyko operacyjne jest rozumiane jako ryzyko powstania straty wynikającej z niedostosowania lub zawodności wewnętrznych procesów, ludzi i systemów lub zdarzeń zewnętrznych.

Celem zarządzania ryzykiem operacyjnym jest optymalizacja efektywności operacyjnej przez obniżenie strat operacyjnych, racjonalizację kosztów, jak również zwiększenie szybkości oraz adekwatności reakcji PKO BP SA na zdarzenia od niego niezależne.

W ramach zarządzania ryzykiem operacyjnym PKO BP SA wprowadził zasady i procedury identyfikacji, oceny, monitorowania, raportowania i ograniczania ryzyka operacyjnego. Ponadto, funkcjonuje sformalizowany tryb gromadzenia i raportowania informacji o zdarzeniach operacyjnych i ich skutkach finansowych. Skutki materializacji zdarzeń operacyjnych w PKO BP SA są nieistotne.

W PKO BP SA opracowywane są raporty dotyczące ryzyka operacyjnego w trybie kwartalnym. Raporty zawierają informacje o profilu ryzyka operacyjnego PKO BP SA, wynikającego z procesu identyfikacji i oceny zagrożeń, informacje o wynikach pomiaru i monitorowania ryzyka operacyjnego oraz o zdarzeniach operacyjnych i ich skutkach finansowych.

Od stycznia 2009 roku wymóg kapitałowy z tytułu ryzyka operacyjnego w PKO BP SA oblicza się przy zastosowaniu tzw. metody standardowej.

Ryzyko braku zgodności

Ryzyko braku zgodności rozumiane jest jako ryzyko poniesienia sankcji prawnych, powstania strat finansowych, bądź utraty reputacji lub wiarygodności wskutek niezastosowania się Banku, pracowników Banku lub podmiotów działających w jego imieniu do przepisów prawa, regulacji wewnętrznych oraz przyjętych przez Bank standardów postępowania, w tym norm etycznych.

Celem zarządzania ryzykiem braku zgodności jest utrwalanie wizerunku Banku jako instytucji działającej zgodnie z prawem, przyjętymi standardami postępowania, godnej zaufania, uczciwej i rzetelnej, poprzez eliminowanie ryzyka braku zgodności, przeciwdziałanie możliwości wystąpienia utraty reputacji lub wiarygodności Banku oraz przeciwdziałanie ryzyku wystąpienia strat finansowych lub sankcji prawnych mogących być rezultatem naruszenia przepisów i norm postępowania.

Adekwatność kapitałowa

Adekwatność kapitałowa jest stanem, w którym wysokość posiadanej przez PKO BP SA bazy kapitałowej jest wystarczająca do spełnienia wymagań regulacyjnych w zakresie wymogów kapitałowych (tzw. filar I) oraz kapitału wewnętrznego (tzw. filar II). Zarządzanie adekwatnością kapitałową ma na celu utrzymywanie, w sposób ciągły, kapitału na poziomie adekwatnym do skali oraz profilu ryzyka działalności Banku.

Proces zarządzania adekwatnością kapitałową Banku obejmuje:

1) identyfikację i monitorowanie istotnych rodzajów ryzyka,
2) szacowanie kapitału wewnętrznego na pokrycie poszczególnych rodzajów ryzyka oraz łącznego kapitału wewnętrznego,
3) monitorowanie, raportowanie, prognozowanie i limitowanie adekwatności kapitałowej,
4) dokonywanie alokacji kapitału wewnętrznego na obszary biznesowe, segmenty klienta oraz spółki Banku dla celów analiz rentowności,
5) wykorzystywanie narzędzi wpływających na poziom adekwatności kapitałowej (w tym: narzędzi wpływających na poziom funduszy własnych, skalę pomniejszeń funduszy własnych oraz wysokość portfela kredytowego).

Głównymi miernikami adekwatności kapitałowej są:

- współczynnik wypłacalności, którego minimalny poziom, zgodnie z ustawą – Prawo bankowe, wynosi 8%,
- relacja funduszy własnych do kapitału wewnętrznego, której dopuszczalny minimalny poziom, zgodnie z ustawą – Prawo bankowe, wynosi 1,0.

Poziom adekwatności kapitałowej Banku w I połowie 2009 roku utrzymywał się na bezpiecznym poziomie, istotnie powyżej ustawowych limitów.

W stosunku do stanu na dzień 31 grudnia 2008 roku współczynnik wypłacalności Banku obniżył się o 0,56 p.p., co było spowodowane głównie wysoką dynamiką portfela kredytowego.

Fundusze własne

Fundusze własne składają się z funduszy podstawowych, funduszy uzupełniających i kapitału krótkoterminowego.

W I połowie 2009 roku fundusze własne Banku spadły o 313 512 tysiące złotych, głównie wskutek wzrostu wartości zaangażowań kapitałowych pomniejszających fundusze własne Banku.

Informacja o strukturze funduszy własnych Banku została zawarta w poniższej tabeli:

FUNDUSZE WŁASNE BANKU	30.06.2009	31.12.2008
Fundusze podstawowe (Tier 1)	**10 857 985**	**11 003 657**
Kapitał zakładowy	1 000 000	1 000 000
Kapitał zapasowy	7 216 986	7 216 986
Kapitał rezerwowy	3 276 260	1 395 000
Fundusz ogólnego ryzyka na niezidentyfikowane ryzyko działalności bankowej	1 070 000	1 070 000
Wynik bieżącego okresu (za pierwsze półrocze 2008) w części zweryfikowanej przez biegłego rewidenta po pomniejszeniu o przewidywane obciążenia	-	1 824 745
Niezrealizowane straty na instrumentach dłużnych i kapitałowych zakwalifikowanych jako dostępne do sprzedaży	(26 578)	(41 820)
Wartości niematerialne	(1 228 143)	(1 155 042)
Zaangażowania kapitałowe	(450 540)	(306 212)
Fundusze uzupełniające (Tier 2)	**1 150 160**	**1 294 488**
Zobowiązania podporządkowane zaliczone do funduszy uzupełniających	1 600 700	1 600 700
Zaangażowania kapitałowe	(450 540)	(306 212)
Kapitał krótkoterminowy (Tier 3)	**67 536**	**91 048**
RAZEM FUNDUSZE WŁASNE	**12 075 681**	**12 389 193**

Wymogi kapitałowe (Filar I)

Począwszy od stycznia 2009 roku Bank wylicza wymogi kapitałowe zgodnie z Uchwałą nr 380/2008 Komisji Nadzoru Finansowego z 17 grudnia 2008 roku (Bazylea II): z tytułu ryzyka kredytowego – metodą standardową, z tytułu ryzyka operacyjnego– metodą standardową, a z tytułu ryzyka rynkowego – metodami podstawowymi.

Skala działalności handlowej Banku jest znacząca, w związku z czym łączny wymóg kapitałowy składa się z sumy wymogów kapitałowych na:

1) ryzyko kredytowe – w tym ryzyko kredytowe instrumentów z księgi bankowej oraz ryzyko kredytowe kontrahenta,
2) ryzyko rynkowe – w tym ryzyko walutowe, cen towarów, cen kapitałowych papierów wartościowych, szczególne cen instrumentów dłużnych oraz ryzyko ogólne stóp procentowych,
3) ryzyko operacyjne,
4) inne rodzaje wymogów kapitałowych z tytułu:
   - ryzyka rozliczenia i dostawy,
   - przekroczenia limitu koncentracji zaangażowań i limitu dużych zaangażowań,
   - przekroczenia progu koncentracji kapitałowej.

Do wzrostu wymogu kapitałowego z tytułu ryzyka kredytowego przyczynił się wzrost w I półroczu 2009 roku portfela kredytowego o ok. 7%.

Poniższe tabele prezentują narażenie Banku z tytułu ryzyka kredytowego oraz poszczególnych typów ryzyka rynkowego.

Wymogi kapitałowe	30.06.2009	31.12.2008
Ryzyko kredytowe	**7 912 969**	**7 462 777**
kredytowe (księga bankowa)	7 791 314	7 300 610
kredytowe kontrahenta (księga handlowa)	121 655	162 167
Ryzyko rynkowe	**263 910**	**202 677**
walutowe	31 911	-
cen towarów	-	-
cen kapitałowych papierów wartościowych	287	1 069
szczególne cen instrumentów dłużnych	201 907	167 505
ogólne stóp procentowych	29 805	34 103
Ryzyko operacyjne	**864 413**	**1 156 386**
Inne rodzaje ryzyka*	-	-
Łączny wymóg kapitałowy	**9 041 292**	**8 821 840**
Współczynnik wypłacalności	**10,68**	**11,24**

* Obejmuje wymogi kapitałowe z tytułu ryzyka rozliczenia oraz dostawy, przekroczenia limitu koncentracji zaangażowań i dużych zaangażowań oraz progu koncentracji kapitałowej.

Kapitał wewnętrzny (Filar II)

Z początkiem 2009 roku kapitał wewnętrzny wyznaczany jest zgodnie z uchwałą nr 383/2008 Komisji Nadzoru Finansowego z dnia 17 grudnia 2008 roku w sprawie szczegółowych zasad funkcjonowania systemu zarządzania ryzykiem i systemu kontroli wewnętrznej oraz szczegółowych warunków szacowania przez banki kapitału wewnętrznego i dokonywania przeglądów procesu szacowania i utrzymywania kapitału wewnętrznego (Dz. Urz. KNF z 2008 roku Nr 8, poz. 37).

Kapitał wewnętrzny to szacowana przez Bank kwota kapitału, niezbędna do pokrycia wszystkich zidentyfikowanych, istotnych rodzajów ryzyka występujących w działalności Banku oraz wpływu zmian otoczenia gospodarczego, uwzględniająca przewidywany poziom ryzyka.

Kapitał wewnętrzny w PKO BP SA jest obliczany na pokrycie każdego z istotnych rodzajów ryzyka:

1) ryzyka kredytowego w zakresie ryzyka niewypłacalności,
2) ryzyka rynkowego (ryzyko walutowe, ryzyko stopy procentowej oraz ryzyko płynności),
3) ryzyka operacyjnego,
4) ryzyka biznesowego (w tym ryzyko strategiczne i reputacji).

Łączny kapitał wewnętrzny Banku stanowi sumę wysokości kapitału wewnętrznego niezbędnego do pokrycia wszystkich istotnych dla Banku rodzajów ryzyka.

Przyjmowany do kalkulacji kapitału wewnętrznego współczynnik korelacji pomiędzy poszczególnymi rodzajami ryzyka oraz poszczególnymi spółkami Banku wynosi 1.

Bank cyklicznie monitoruje istotność poszczególnych rodzajów ryzyka odnoszących się do działalności Banku.

Ujawnienia (Filar III)

Zgodnie z § 6 uchwały nr 385/2008 Komisji Nadzoru Finansowego z dnia 17 grudnia 2008 roku w sprawie w sprawie szczegółowych zasad i sposobu ogłaszania przez banki informacji o charakterze jakościowym i ilościowym dotyczących adekwatności kapitałowej oraz zakresu informacji podlegających ogłaszaniu, Powszechna Kasa Oszczędności Bank Polski SA, będąca jednostką dominującą w rozumieniu § 3 tej uchwały, ogłasza w cyklu rocznym informacje dotyczące adekwatności kapitałowej w odrębnym dokumencie, publikowanym nie później niż w terminie 30 dni od dnia zatwierdzenia rocznego sprawozdania finansowego przez Zwyczajne Walne Zgromadzenie.

Szczegółowe informacje o zakresie ujawnianych informacji w zakresie adekwatności kapitałowej, sposobie ich weryfikacji oraz publikacji zawierają Zasady polityki informacyjnej PKO BP SA w zakresie adekwatności kapitałowej udostępnione na stronie internetowej Banku (www.pkobp.pl).

32. Zdarzenia następujące po dniu bilansowym

W dniu 7 lipca 2009 roku Rada Nadzorcza PKO BP SA podjęła uchwały odwołujące:

- Pana Jerzego Pruskiego z funkcji Prezesa Zarządu Banku z dniem 7 lipca 2009 roku
- Pana Tomasza Mironczuka z funkcji Wiceprezesa Zarządu Banku z dniem 7 lipca 2009 roku.

Rada Nadzorcza PKO BP SA powierzyła Panu Wojciechowi Papierakowi, Wiceprezesowi Zarządu Banku, pełnienie obowiązków Prezesa Zarządu PKO BP SA z dniem 7 lipca 2009 roku do czasu wyboru Prezesa Zarządu Banku.

Zarząd PKO BP SA zwołał Nadzwyczajne Walne Zgromadzenie na dzień 31 sierpnia 2009 roku. Przedmiotem obrad Nadzwyczajnego Walnego Zgromadzenia będzie między innymi podjęcie uchwał dotyczących zmian w składzie Rady Nadzorczej Banku oraz zmiany uchwały Zwyczajnego Walnego Zgromadzenia z dnia 30 czerwca 2009 roku w sprawie podwyższenia kapitału zakładowego Banku, w zakresie zmiany daty prawa poboru. Uchwała Zwyczajnego Walnego Zgromadzenia z dnia 30 czerwca 2009 roku w sprawie podwyższenia kapitału zakładowego Banku dotyczyła podwyższenia kapitału zakładowego o kwotę nie wyższą niż 300 milionów złotych poprzez emisję nie więcej niż 300 milionów akcji zwykłych na okaziciela serii D, o wartości nominalnej 1 złoty każda („Akcje Serii D"). Akcje Serii D będą uczestniczyć w dywidendzie począwszy od dnia 1 stycznia 2009 roku. Akcje Serii D mogą być opłacone wyłącznie wkładami pieniężnymi. Emisja Akcji Serii D nastąpi w formie subskrypcji zamkniętej w rozumieniu art. 431 § 2 pkt 2 KSH przeprowadzanej w drodze oferty publicznej w rozumieniu ustawy z dnia 29 lipca 2005 roku o ofercie publicznej i warunkach wprowadzania instrumentów finansowych do zorganizowanego systemu obrotu oraz o spółkach publicznych. Akcjonariuszom Banku posiadającym akcje Banku na koniec dnia prawa poboru będzie przysługiwało prawo poboru Akcji Serii D, przy czym za każdą jedną akcję Banku posiadaną na koniec dnia prawa poboru, akcjonariuszowi przysługuje jedno prawo poboru.

Dzień prawa poboru został ustalony na 29 października 2009 roku. Termin, w którym będzie możliwe wykonanie prawa poboru Akcji Serii D, zostanie określony w prospekcie emisyjnym Banku sporządzonym zgodnie z właściwymi przepisami prawa w związku z ofertą publiczną oraz ubieganiem się o dopuszczenie i wprowadzenie praw poboru Akcji Serii D, praw do Akcji Serii D oraz Akcji Serii D do obrotu na rynku regulowanym prowadzonym przez Giełdę Papierów Wartościowych w Warszawie SA. Zarząd Banku został upoważniony do określenia ostatecznej sumy, o jaką ma być podwyższony kapitał zakładowy Banku, do podjęcia wszelkich czynności związanych z podwyższeniem kapitału zakładowego oraz do określenia szczegółowych warunków subskrypcji i przydziału Akcji Serii D.

W dniu 21 sierpnia 2009 roku Jacek Gdański, Członek Rady Nadzorczej PKO BP SA, złożył rezygnację z pełnienia funkcji członka Rady Nadzorczej PKO BP SA z dniem 21 sierpnia 2009 roku.

Podpisy wszystkich Członków Zarządu Banku

21.08.2009	Wojciech Papierak	Wiceprezes Zarządu p.o. Prezesa Zarządu Banku	..... (podpis)
21.08.2009	Bartosz Drabikowski	Wiceprezes Zarządu Banku	..... (podpis)
21.08.2009	Krzysztof Dresler	Wiceprezes Zarządu Banku	..... (podpis)
21.08.2009	Jarosław Myjak	Wiceprezes Zarządu Banku	..... (podpis)
21.08.2009	Mariusz Zarzycki	Wiceprezes Zarządu Banku	..... (podpis)

Podpis osoby, której powierzono
prowadzenie ksiąg rachunkowych

21.08.2009

Danuta Szymańska

Dyrektor Banku
(podpis)